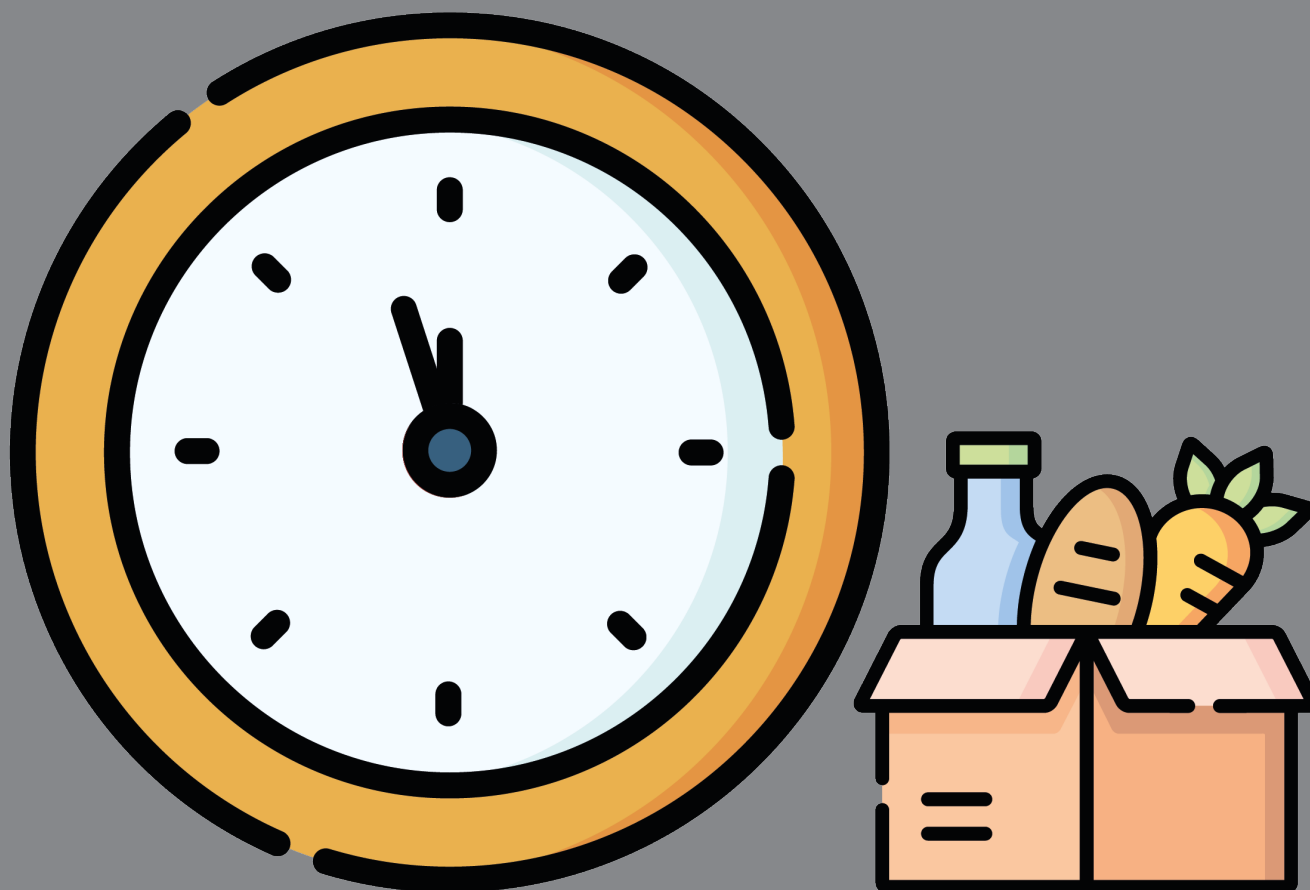

Skupština Crne Gore
Parlamentarni institut
Istraživački centar

Skupština Crne Gore • Parlamentarni institut - Istraživački centar • Kontakt telefon: 020/404-523 • E-mail: istrazivacki.centar@skupstina.me

ZAKONSKA RJEŠENJA U VEZI SA SMANJENJEM OTPADA OD HRANE U POJEDINIM ZEMLJAMA

Podgorica

februar 2021. godine

ISTRAŽIVAČKI CENTAR

Broj: 2/2021

Klas. br: 00-52-4/21-

Datum: februar 2021. godine

Pripremio: Istraživački centar Skupštine Crne Gore

* Istraživački centar Skupštine Crne Gore, prilikom izrade istraživačkih radova, koristi se javno dostupnim podacima i podacima iz baza ograničenog pristupa, strogo vodeći računa o kredibilnosti izvora. Centar ulaže sve razumne napore da informacije sadržane u istraživačkom radu budu tačne i potpune, ali ne snosi odgovornost za eventualnu netačnost i nepotpunost istih. Istraživački radovi se koriste samo u svrhu za koju su izrađeni, a u skladu sa Pravilima o izradi istraživačkih radova. Stavovi izrečeni u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore, niti neophodno drugih institucija ili organizacija čiji se podaci koriste za izradu rada.

** Svi pojmovi upotrijebljeni u istraživačkom radu u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koja se odnose.

*** Usljed kompleksnosti i složenosti tematike, nacionalnih zakonskih rješenja, te činjenice da Istraživački centar u cilju izrade radova propise prevodi sa engleskog ili drugog jezika, potrebno je imati razumijevanja za eventualne nedorečenosti u predstavljenim podacima.

SADRŽAJ

POJMOVNIK	4
.....	
UVOD	6
.....	
1. REGULATORNI OKVIR I AKTIVNOSTI EU U VEZI SA UPRAVLJANJEM VIŠKOVIMA HRANE	8
.....	
1.1. UPRAVLJANJE OTPADOM OD HRANE: DONIRANJE KAO JEDAN OD ODGOVORA NA PROBLEM RASIPANJA HRANE	8
.....	
1.2. FINANSIJSKA PRAVILA EU U VEZI SA DONIRANJEM HRANE: PDV I PORESKE OLAKŠICE	10
.....	
2. GLAVNI NALAZI ISTRAŽIVANJA	12
.....	
3. KOMPARATIVNI PREGLED U VEZI SA VIŠKOVIMA HRANE	14
.....	
3.1. ZAKONSKA RJEŠENJA USMJERENA NA SMANJENJE BACANJA VIŠKA HRANE	14
.....	
ČEŠKA	14
.....	
FRANCUSKA	16
.....	
HRVATSKA	17
.....	
ITALIJA	19
.....	
POLJSKA	21
.....	
SLOVENIJA	23
.....	
3.2. FISKALNI PODSTICAJI I PORESKE OLAKŠICE ZA DONIRANJE HRANE U POJEDINIM ZEMLJAMA	25
.....	
IZVORI INFORMACIJA	29
.....	

POJMOVNIK

U nastavku je predstavljeno objašnjenje ključnih pojmova i definicija korišćenih u radu. Pojmovi i definicije preuzeti su u najvećoj mjeri iz dokumenta *Smjernice EU o donaciji hrane*.

Gubitak hrane (eng. *Food loss*) – pojam se koristi da opiše nestanak/gubitak hrane prije nego što hrana stigne do potrošača, zbog neefikasnosti u proizvodnji i preradi hrane.

Otpad od hrane (eng. *Food waste*) – pojam se koristi da opiše rasipanje hrane nakon što hrana stigne do potrošača, zbog neefikasnosti u potrošnji hrane (u radu se navodi i kao rasipanje hrane i prehrambeni otpad).

Višak hrane (eng. *Food surplus*) - Višak hrane koji se sastoji od gotovih prehrambenih proizvoda (uključujući svježe meso, voće i povrće), djelimično pripremljenih proizvoda ili prehrambenih sastojaka, može zbog niza razloga nastati u bilo kojoj fazi lanca proizvodnje i distribucije hrane. Zbog prehrambenih proizvoda koji ne ispunjavaju specifikacije proizvođača i/ili kupca (npr. postoje razlike u boji, veličini, obliku proizvoda itd) te grešaka pri proizvodnji i označavanju može, na primjer, nastati višak u poljoprivrednom i proizvodnom sektoru. Poteškoće u upravljanju ponudom i potražnjom mogu dovesti do prevelikog broja narudžbi i/ili otkazivanja narudžbi. Prodaja i distribucija prehrambenih proizvoda uobičajenim kanalima maloprodaje može se spriječiti i zbog problema u označavanju hrane kao što su nedovoljno trajanje proizvoda pri isporuci ili nacionalna pravila kojima se sprečava preraspodjela prehrambenih proizvoda nakon datuma „najbolje upotrijebiti do“.

Preraspodjela ili redistribucija hrane (eng. *Food redistribution*) – preraspodjela (redistribucija) hrane postupak je prilikom kojeg se višak hrane koji bi se inače bacio ponovo upotrebljava, prikuplja i daje ljudima, a posebno onima kojima je potrebna. U okviru djelovanja u cilju sprečavanja gubitaka i rasipanja hrane i podsticanja sigurnosti hrane, višedisciplinarni tim iz Organizacije za hranu i poljoprivredu predložio je sljedeću definiciju za „ponovnu upotrebu i preraspodjelu sigurnih i hranjivih namirnica za prehranu ljudi“: Ponovna upotreba sigurnih i hranjivih namirnica za prehranu ljudi - znači primanje hrane (prerađene, djelimično prerađene ili sirove), uz plaćanje ili besplatno, a koja bi se u protivnom odbacila iz lanca snabdijevanja hranom u sektoru poljoprivrede, stočarstva i ribarstva. Preraspodjela sigurnih i hranjivih namirnica za prehranu ljudi” znači skladištiti ili preraditi te zatim, direktno ili preko posrednika, u skladu sa odgovarajućim okvirom za sigurnost, kvalitet te regulatornim okvirom, distribuirati primljenu hranu, uz plaćanje ili besplatno, onim osobama koje imaju pristup toj hrani kako bi je konzumirali. Preraspodjela hrane proces je koji obuhvata niz različitih aktera, mreža i aktivnosti koje se ubrzano razvijaju. Iako su banke hrane najčešći i glavni partneri u oblasti preraspodjele hrane, smjernice navedene u nastavku koje se odnose na primjenu relevantnih pravila EU mogu se primijeniti i na druge primjere preraspodjele i/ili aktere. To može uključivati subjekte koji se bave neprofitnim djelatnostima preraspodjele hrane kao što su socijalne samoposluge ili restorani gdje krajnji korisnici u nekim slučajevima mogu platiti minimalnu cijenu u zamjenu za primljenu hranu ili obroke.

Donatori hrane - subjekti u poslovanju sa hranom koji mogu podijeliti višak hrane koji nastane u svakoj fazi lanca snabdijevanja hranom, tj. tokom primarne proizvodnje, prerade i proizvodnje hrane, u sektoru maloprodaje i ostalim distribucijskim sektorima te sektoru pripreme i dostave gotove hrane i sektoru ugostiteljstva. (Donatori su u radu navedeni i kao trgovci/trgovci na malo/supermarketi)

Primaoci hrane – organizacije koje se bave preraspodjelom viška hrane, a koje se mogu razvrstati u organizacije koje djeluju na terenu i organizacije koje djeluju u pozadini, iako mogu obavljati obje funkcije. Organizacije koje djeluju u pozadini uzimaju doniranu hranu od aktera u lancu snabdijevanja hranom, a zatim je prevoze, skladište i distribuiraju mrežama povezanih i osposobljenih dobrotvornih organizacija, uključujući dobrotvorne ustanove, socijalne restorane, socijalna preduzeća itd. Organizacije koje djeluju na terenu primaju doniranu hranu od organizacija koje djeluju u pozadini i/ili direktno od aktera u lancu snabdijevanja hranom. U brojnim državama članicama organizacije koje djeluju u pozadini nazivaju se „bankama hrane”; (Primaoci hrane u radu su navedeni i kao neprofitne organizacije, dobrotvorne/humanitarne organizacije/banke hrane).

UVOD

Gubitak i bacanje hrane predstavljaju globalni izazov koji posljednjih godina dobija na značaju u javnim i političkim programima. Prema podacima Organizacije UN za hranu i poljoprivredu, otprilike jedna trećina hrane proizvedene na svijetu se izgubi ili baci, dok se u Evropskoj uniji svake godine izgubi li baci oko 87,8 miliona tona hrane. Gubitak i bacanje viškova hrane doprinose istovremeno velikim ekonomskim troškovim, nesigurnosti u pogledu snabdijevanja hrane, neuhranjenosti, potrošnji vode, te ima uticaj na životnu sredinu i ograničene prirodne resurse. Prema podacima Eurostata, u 2018. godini 7,4% ukupne populacije u EU nije moglo priuštiti sebi kvalitetan obrok (uključujući meso, piletinu, ribu ili ekvivalentno povrće) svaki drugi dan, dok je jedno od pet lica bilo u riziku od siromaštva.¹ U tom smislu, ograničavanje gubitka i bacanja hrane na globalnom nivou doprinosi borbi protiv gladi i klimatskih promjena.² Ujedinjene nacije u okviru Ciljeva održivog razvoja obavezale su se na to da prepolove smanjenje gubitka i bacanja hrane po glavi stanovnika do kraja 2030. godine, kao i na postizanje održive potrošnje i proizvodnje.³ Takođe, Evropska unija i njene države članice, u kontekstu Ciljeva održivog razvoja, posvećene su cilju smanjenja bacanja hrane za 50% po glavi stanovnika na maloprodajnom nivou i nivou potrošača do 2030. godine, kao i smanjenju gubitka hrane u lancu proizvodnje i snabdijevanja.⁴

U cilju ostvarivanja ambicija u pogledu smanjenja gubitka i bacanja hrane, Evropska unija i države članice preduzimaju brojne konkretne mjere. U slučajevima u kojima nije moguće spriječiti ili smanjiti bacanje hrane, EU predlaže ponovnu upotrebu, recikliranje ili upotrebu hrane u druge svrhe. Ključna načela u ovom pogledu sadržana su u Direktivi EU o otpadu⁵, u kojoj se države članice, između ostalog, pozivaju da:

- » smanje stvaranje otpada od hrane na putu od primarne proizvodnje do distribucije;
- » smanje bacanje hrane u domaćinstvima;
- » podstiču donaciju hrane i druge oblike redistribucije za ljudsku potrošnju, davanjem prednosti ljudskoj potrošnji nad korišćenjem u hrani za životinje i preradom u neprehrambene proizvode;
- » prate i procjenjuju sprovođenje mjera za sprečavanje rasipanja hrane.

Ostale mjere, u skladu sa Direktivom, mogle bi uključivati preradu u neprehrambene proizvode, kao što su hrana za životinje, kompost i slično.⁶ Među primjerima ekonomskih instrumenata i drugih mjera za pružanje podsticaja

1 Eurostat, Living conditions in Europe https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Living_conditions_in_Europe_-_material_deprivation_and_economic_strain (12.2.2021)

2 Council of the EU, Reducing food losses and food waste <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/food-losses-waste/> (12.2.2021)

3 UN Sustainable Development Goals <http://www.fao.org/sustainable-development-goals/goals/goal-12/en/> (12.2.2021)

4 Council of the EU, ibid.

5 Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on waste and repealing certain Directives (Text with EEA relevance) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A02008L0098-20180705#M4-4> (12.2.2021)

6 Član 9 Direktive, (Sprečavanje nastanka otpada)

Hrana se gubi ili baca tokom cijelog lanca vrijednosti, od inicijalne poljoprivredne proizvodnje do potrošnje na nivou domaćinstava.

1/3 hrane proizvedene za ljudsku upotrebu se izgubi ili baci na globalnom nivou što iznosi 1,3 milijarde tona godišnje.

Smanjenje gubitka i bacanja hrane ključno je za stvaranje svijeta bez gladi i postizanje Ciljeva održivog razvoja UN, naročito cilja u vezi sa okončanjem gladi i postizanjem sigurnosti u snabdijevanju hranom (cilj 2), kao i cilja u vezi sa obezbjeđivanjem održive potrošnje i proizvodnje (cilj 12).

za primjenu hijerarhije otpada, u Direktivi se navodi mjera fiskalnih podsticaja za donaciju proizvoda, naročito hrane.⁷

Dodatno, sva glavna područja politika EU kao što su poljoprivreda, ribarstvo i sigurnost hrane, te politika oprezivanja imaju svoju ulogu u borbi protiv nepotrebnog bacanja hrane.⁸ Osim što su u obavezi da primjenjuju propise EU i prenesu relevantne odredbe u nacionalno zakonodavstvo, države članice Evropske unije na izazov gubitka i nepotrebnog bacanja hrane odgovaraju na različite načine: od zakonodavnih mjera pa do niza finansijskih podsticaja za građane i kompanije koji se odluče na smanjenje nepotrebnog bacanja hrane putem donacija neprofitnim organizacijama.

Imajući u vidu navedeno, Istraživački centar je, na osnovu upućenog zahtjeva, prikupio, obradio i u ovom radu predstavio podatke u vezi sa zakonskim rješenjima koja tretiraju pitanje bacanja viška hrane, **sa akcentom na redistribuciju, odnosno preraspodjelu hrane putem donacija** u 25 zemalja: **Bosna i Hercegovina, Belgija, Bugarska, Češka, Danska, Finska, Francuska, Grčka, Holandija, Hrvatska, Italija, Kipar, Litvanija, Luksemburg, Mađarska, Njemačka, Portugal, Poljska, Rumunija, Sjeverna Makedonija, Slovačka, Slovenija, Srbija, Španija i Švedska.** Osim toga, u radu su predstavljene ključne karakteristike regulatornog okvira EU, kao i aktivnosti Evropske unije u pogledu sprečavanja bacanja viška hrane. Izuzev poglavlja koje se odnosi na regulatorni okvir EU i glavnih nalaza istraživanja, rad sadrži poglavlje u kojem je predstavljen uporedni pregled zemlja koje su usvojile specifična zakonska rješenja u vezi sa smanjenjem bacanja viška hrane, dok drugo poglavlje sadrži kratak uporedni pregled zemalja koje nemaju posebne zakonske odredbe u vezi sa navedenom temom, ali u skladu sa opštim zakonodavstvom primjenju određene finansijske (fiskalne i poreske) podsticaje i olakšice kako bi smanjile bacanje viška hrane.

Podaci predstavljeni u radu prikupljeni su analizom nacionalnih propisa i propisa EU, te iz izvještaja, studija i drugih relevantnih publikacija institucija Evropske unije, međunarodnih organizacija i slično.

7 Prilog IVa Direktive

8 European Court of Auditors, Combating Food Waste: an opportunity for the EU to improve the resource-efficiency of the food supply chain, Special report, No. 34, 2016. <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/foodwaste-34-2016/> (12.2.2021)

1. REGULATORNI OKVIR I AKTIVNOSTI EU U VEZI SA UPRAVLJANJEM VIŠKOVIMA HRANE

1.1. UPRAVLJANJE OTPADOM OD HRANE: DONIRANJE KAO JEDAN OD ODGOVORA NA PROBLEM RASIPANJA HRANE

Prethodno spomenuta **Direktiva EU o otpadu**⁹ kojom se, u principu, utvrđuju mjere za zaštitu životne sredine i zdravlja ljudi sprečavanjem ili smanjenjem nastanka otpada, štetnih uticaja nastanka otpada i njegovim upravljanjem, smanjenjem ukupnog uticaja upotrebe resursa i povećanjem efikasnosti upotrebe, što je važno za prelazak na cirkularnu ekonomiju i obezbjeđivanje dugoročne konkurentnosti Unije, jedan je od ključnih propisa EU u ovoj oblasti. S tim u vezi, Direktiva predviđa da se kao redosljed prioriteta zakonodavstva i politike u vezi sa sprečavanjem nastanka otpada i upravljanju otpadom primjenjuje sljedeća hijerarhija otpada:

1. sprečavanje;
2. priprema za ponovnu upotrebu (davanje prednosti upotrebi u prehrani ljudi a ne životinja i prerada u neprehrambene proizvode);
3. recikliranje;
4. drugi postupci prerade npr. energetska upotreba; i
5. zbrinjavanje.

Prilikom primjene hijerarhije otpada, države članice preduzimaju mjere kojima podstiču rješenja

Radi postizanja ciljeva u vezi sa obezbjeđivanjem održive potrošnje i proizvodnje, kao i rješavanja problema rasipanja hrane, Evropska komisija uspostavila je 2016. godine Platformu EU namijenjenu gubitku i otpadu od hrane (*EU Platform on Food Losses and Food Waste, FWL*) koja okuplja institucije EU, stručnjake iz država članica i relevantne zainteresovane strane kako bi se podržali svi akteri da definišu mjere potrebne za sprečavanje bacanja hrane, razmjenu mišljenja i dobrih praksi, te procjenu napretka. *EU Platform on Food Losses and Food Waste* https://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/eu_actions/eu-platform_en

koja nude najbolji ukupni uticaj na životnu sredinu.¹⁰ Države članice obezbjeđuju da razvoj zakonodavstva i politike o otpadu bude potpuno transparentan postupak u kojem se poštuju postojeći nacionalni propisi o javnim raspravama i uključivanju građana i svih učesnika. Kako bi podstakle primjenu hijerarhije otpada, države članice koriste ekonomske instrumente sadržane u Direktivi (Prilog IV Direktive) ili druge prikladne mjere. Direktiva se odnosi na upravljanje svim vrstama otpada, uključujući i otpad od hrane (eng. *Food waste*). **Otpad od hrane** predstavlja svu hranu koja je postala otpad. Hranom se, u skladu sa **Regulativom o utvrđivanju opštih načela i uslova propisa o hrani, osnivanju Evropske agencije za sigurnost hrane i utvrđivanju postupaka u oblasti sigurnosti hrane**¹¹, smatra svaka materija ili proizvod, prerađen, djelimično prerađen ili neprerađen, a namijenjen je ishrani ljudi ili se može očekivati da će ga ljudi konzumirati.

9 Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on waste and repealing certain Directives (Text with EEA relevance) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A02008L0098-20180705#M4-4> (12.2.2021)

10 To može značiti da se za posebne tokove otpada odstupi od navedene hijerarhije u slučajevima preduzimanja mjera koje imaju najbolji ukupni uticaj na životnu sredinu i zasnivaju se na razmatranju životnog ciklusa o ukupnim uticajima pri nastanku i upravljanju takvim otpadom.

11 Regulativa (EC) br. 178/2002 o utvrđivanju opštih načela i uslova propisa o hrani, osnivanju Evropske agencije za sigurnost hrane i utvrđivanju postupaka u oblasti sigurnosti hrane <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A02002R0178-20190726> (12.2.2021)

Globalni [Standard za mjerenje gubitka i rasipanja hrane i izvještavanje](#) (standard FLW – *Food Loss and Waste Accounting and Reporting Standard*) uveden je u junu 2016. godine u cilju podrške zemljama i kompanijama da pojačaju napore za efikasnije skladištenje, transport i konzumiranje hrane. Standard je prvi set međunarodnih propisa i obaveza poslovnih subjekata, vlada i drugih organizacija da izvještavaju o mjerenju i upravljanju gubicima i bacanjem hrane u cilju smanjenja te pojave.

1.1.1 Smjernice EU o doniranju hrane

Budući da bi primarni fokus sprečavanja nastanka otpada od hrane trebalo da bude direktno djelovanje koje bi ograničilo stvaranja viška hrane u svakoj fazi lanca snabdijevanja hranom (tj. proizvodnje, prerade, distribucije i potrošnje). Ukoliko se to ne može postići, tj. kada nastanu viškovi hrane, najbolje odredište za višak hrane, koje obezbjeđuje najveću vrijednost korišćenja jestivih prehrambenih proizvoda, je preraspodjela ove hrane za ljudsku ishranu, u skladu sa propisima o higijenskim standardima. Doniranjem hrane podstiče se ne samo borba protiv siromaštva zbog nedostatka hrane, već ono može biti efikasno oruđe u smanjenju viška hrane koja služi za industrijske potrebe ili koja se šalje kao otpad na obradu te na kraju završava na odlagalištima. Međutim, uprkos tome što se hrana koja je višak sve više ponovo distribuira, a proizvođači hrane i trgovci na malo su voljni da doniraju svoj višak bankama hrane i dobrotvornim ustanovama, količina hrane koja se ponovno distribuira i dalje čini samo mali dio u ukupnom višku jestive hrane dostupne u EU.

U okviru Akcionog plana za cirkularnu ekonomiju, Komisija je usvojila **Smjernice EU o doniranju hrane**¹² kako bi olakšala preraspodjelu bezbjedne, jestive hrane onima kojima je potrebna. Cilj smjernica je da olakšaju usklađivanje donatora i primalaca viškova hrane sa relevantnim zahtjevima utvrđenim u regulatornom okviru EU (npr. sigurnost hrane, higijena hrane, sljedivost, odgovornost, porez na dodatu vrijednost itd)¹³, kao i da podstaknu da regulatorna tijela u državama članicama zajednički tumače na pravila EU koja se primjenjuju na redistribuciju (preraspodjelu) hrane, a na taj način da doprinesu uklanjanju prepreka za rješavanje izazova smanjenja hrane putem redistribucije. U smjernicama, Komisija snažno preporučuje izradu relevantnih pravila i/ili smjernica za doniranje hrane na nacionalnom nivou kako bi se svim učesnicima jasno iznijela pravila i operativni postupci koji postoje na nivou države, uključujući odgovarajuće odgovornosti ključnih učesnika radi olakšavanja usklađivanja i razmjene najbolje prakse. S tim u vezi opšte smjernice EU mogu državama članicama poslužiti kao referentni dokument koji će uzeti u obzir pri izradi nacionalnih smjernica i pravila.

Dalje, Komisija predlaže da se u smjernicama država članica mogu dodatno pojasniti uloge i odgovornosti subjekata u poslovanju sa hranom u oblastima u kojima se primjenjuju nacionalna pravila, na primjer, kada je riječ o odgovornosti. Osim toga, nacionalna nadležna tijela mogu podsticati izradu i objavu priručnikâ sa primjerima dobre prakse u području ponovne upotrebe i preraspodjele viška hrane u skladu sa Regulativom 852/2004 o higijeni hrane. Takođe, kako bi podstakla doniranje hrane, nacionalna nadležna tijela mogu razmotriti uvođenje fiskalnih podsticaja za subjekte u poslovanju sa hranom.

Fond evropske pomoći za najugroženije

Evropska unija uspostavila je Fond evropske pomoći za najugroženije (Fund for European Aid to the Most Deprived, FEAD) koji ima za cilj da doprinese uklanjanju najgorih oblika siromaštava u EU pružanjem nefinansijske pomoći licima u nepovoljnom položaju. Pomoć iz Fonda može biti u obliku podrške u hrani, osnovne materijalne pomoći (odjeća, obuća, higijenski proizvodi itd) ili mjera za podsticanje socijalne uključenosti. Fond u svakoj državi članici djeluje uz pomoć partnerskih organizacija – javnih tijela ili neprofitnih organizacija – zaduženih za distribuciju pomoći ili preduzimanje aktivnosti radi postizanja socijalne uključenosti. Hrana koju distribuiraju partnerske organizacije može se kupiti sredstvima Fonda, ali se može i donirati. Operativnim programom Fonda moguće je predvidjeti finansiranje doniranja hrane pri čemu se hrana donira partnerskim organizacijama i besplatno distribuira onima kojima je najpotrebnija. Sredstvima Fonda mogu se pokriti troškovi partnerskih organizacija nastali u vezi sa prikupljanjem donirane hrane od donatora, prevozom, skladištenjem i distribucijom. Na taj način Fond može doprinijeti smanjenju rasipanja hrane. Fond može ujedno podržati aktivnosti u cilju podizanja svijesti o partnerskim organizacijama među donatorima.

European Commission, Fund for European Aid to the Most Deprived <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1089>

12 Smjernice EU o doniranju hrane 2017/C 361/01

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017XC1025\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017XC1025(01)&from=EN) (12.2.2021)

13 Regulatorni okvir EU koji se odnosi na sigurnost hrane, higijena hrane, sljedivost, odgovornost nije predstavljen u radu.

Zajednička deklaracija o rasipanju hrane „Svaka mrvica je važna“ (*Every Crumb Counts*) nastala je kao zajednička inicijativa ključnih aktera u lancu snabdijevanja hranom širom Evrope. Zvanično je potpisana u junu 2013. godine u prisustvu predstavnika Evropske komisije, Evropskog parlamenta, nevladinih organizacija i industrije, a potpisnici su se obavezali ne samo da će raditi na sprečavanju jestivog otpada hrane, već i na podsticanju pristupa životnog ciklusa smanjenju rasipanja u evropska, nacionalna i globalna rješenja i inicijative u ovoj oblasti. U pogledu preusmjerenja viška hrane za ishranu ljudi, potpisnici su se obavezali na: podizanje svijesti o načinima preraspodjele hrane, razvoj smjernica EU o doniranju hrane, usklađivanje propisa sa Direktivom o PDV, podsticanje uvođenja odbitka poreza za donacije hrane, te istraživanje u vezi sa načinom na koji zakonska rješenja o doniranju hrane mogu podržati doniranje sigurne hrane.

Osim navedenih smjernica, Platforma EU za gubitke i otpad od hrane 2019.¹⁴ objavila je Preporuke za djelovanje u cilju sprečavanja otpada od hrane. U dokumentu su sadržane međusektorske preporuke za evropska i nacionalna tijela koja bi trebalo, da u cilju sprečavanja otpada od hrane, razmotre načine na koje bi se najbolje obezbijedilo da sprečavanje otpada od hrane bude ekonomski isplativije od postupanja sa hranom kao s otpadom. Osim toga, dokument sadrži preporuke za upravljanje otpadom od hrane u svim fazama, od primarne proizvodnje i faze maloprodaje do nivoa potrošača i ugostiteljske djelatnosti, te preporuke u pogledu doniranja hrane.

Među preporukama koje se tiču doniranja hrane, navodi se **podsticanje primjene smjernica EU** o doniranju hrane i, prema potrebi, donošenje nacionalnih smjernica i/ili zakonodavstva kako bi se dodatno olakšalo doniranje hrane, **primjena inovativnih i modernih rješenja** u doniranju hrane obezbjeđivanjem finansiranja takvih rješenja u sistemima doniranja hrane (npr. poreske olakšice, finansijska podrška za operativne troškove, bespovratna sredstva za inovacije kako bi organizacije za preraspodjelu hrane riješile logističke poteškoće zbog sve veće količine donirane hrane), uspostavljanje stabilnih partnerstava između aktera koji učestvuju u doniranju hrane i slično.

Smanjenje gubitka i rasipanja hrane jedan je i od ciljeva Strategije EU „od polja do stola“ za pravedan, zdrav i ekološki prihvatljiv prehrambeni sistem¹⁵, u kojoj se navodi da će Komisija sprečavanje gubitka i rasipanja hrane uvrstiti u politike EU, te da je rasipanje hrane, između ostalog, posljedica pogrešnog shvatanja i zloupotrebe oznake datuma (datumi „upotrijebiti do“ i „najbolje upotrijebiti do“). Komisija će revidirati pravila EU kako bi se uzeli u obzir rezultati istraživanja sprovedenih među potrošačima. Osim što će utvrditi koliko se hrane rasipa, Komisija planira i da istraži kako nastaju gubici hrane u fazi proizvodnje, te kako ih je moguće spriječiti. Koordinacijom mjera na nivou podstaći će se djelovanje na nacionalnom nivou, a preporuke Platforme EU o gubitku i otpadu od hrane poslužiće kao putokaz za sve učesnike u procesu.¹⁶

1.2 FINANSIJSKA PRAVILA EU U VEZI SA DONIRANJEM HRANE: PDV I PORESKE OLAKŠICE

Prema Smjericama EU, poreske prepreke ne bi trebalo da predstavljaju prepreku za doniranje. U principu, **porez na dodatu vrijednost (PDV)** može da utiče na prenos viška hrane od donatora prema bankama hrane i ostalim dobrotvornim organizacijama. Sa druge strane, pravila o PDV i drugi fiskalni instrumenti mogu pružiti ekonomske podsticaje za doniranje hrane i podstaći preraspodjelu viška hrane te sprečavanje rasipanja hrane. Ključni propis EU u tom smislu je Direktiva o porezu na dodatu vrijednost,¹⁷ čije odredbe države članice moraju prenijeti u nacionalno zakonodavstvo, prema kojoj se PDV naplaćuje na bilo koju robu koja se prodaje ili ustupa bez naknade, a poresku osnovicu čini vrijednost robe. Prilikom prilagođavanja pravila koja se

14 PREPORUKE ZA DJELOVANJE U SPREČAVANJU OTPADA OD HRANE koje je izradila Platforma EU za gubitke i otpad od hrane 12. decembra 2019 (verzija na hrvatskom jeziku) https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/fs_eu-actions_action_platform_key-recs_hr.pdf?wtclear=laco (12.2.2021)

15 European Commission, From Fork to Farm Strategy, For a fair, healthy and environmentally-friendly food system, 2020 https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/f2f_action-plan_2020_strategy-info_en.pdf (12.2.2021)

16 *Ibid.*

17 DIREKTIVA Savjeta 2006/112/EZ od 28. novembra 2006. o zajedničkom sistemu poreza na dodatu vrijednost <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:32006L0112&from=HR> (12.2.2021)

primjenjuju na robu koja se daje besplatno (na osnovu članova 16¹⁸ i 74¹⁹ Direktive), države članice mogu olakšati doniranje viška hrane u dobrotvorne svrhe.

Odbor EU za PDV (uspostavljen u skladu sa Direktivom) 2012. godine objavio je smjernice i, u pogledu doniranja hrane, jednoglasno prihvatio da se doniranje namirnica siromašnima, koje oporezivo lice daje besplatno, smatra isporukom robe uz naknadu, osim ako se tim doniranjem ispunjavaju uslovi koje su utvrdile države članice i prema kojima se ono smatra poklonom male vrijednosti. U slučajevima kada se takvo doniranje mora smatrati isporukom robe uz naknadu, oporezivi iznos je kupovna cijena donirane robe (ili slične robe ili, u odsustvu kupovne cijene, cijena troška robe), prilagođena stanju te robe u vrijeme kad se odvija doniranje. U određenim državama članicama plaća se malo ili gotovo ništa za PDV kada se bankama hrane donira hrana jer nacionalna tijela smatraju da je vrijednost donirane hrane za koju se bliži datum „najbolje upotrijebiti do/upotrijebiti do” mala ili nula. Suprotno tome, ostale države članice smatraju da je cijena proizvoda spremnog za doniranje ista kao i njegova cijena u trenutku kupovine uobičajenim trgovačkim transakcijama. Prema tome se PDV takođe izračunava na osnovu trgovačke cijene uz negativne posljedice za doniranje hrane.

U odgovoru na pitanje Evropskog parlamenta, Komisija je izrazila svoj stav da se, zbog poreskih prepreka ne bi trebalo spriječiti doniranje hrane bankama hrane i ostalim dobrotvornim organizacijama. Komisija, u skladu sa smjernicama Odbora EU o PDV preporučuje da se pri određivanju PDV u vezi sa doniranjem hrane vrijednost te robe uskladi sa okolnostima i stanjem robe u vrijeme doniranja. Kada se roba donira blizu datuma „najbolje upotrijebiti do” ili „upotrijebiti do”, ili kad roba nije za prodaju, ali je sigurna za konzumaciju, te bi okolnosti države članice trebalo da uzmu u obzir pri određivanju PDV koji se mora platiti, a čiji iznos u slučajevima kada hrana nema stvarnu vrijednost može čak biti nula.²⁰

Ostalim **fiskalnim instrumentima**, kao što su poreski odbici i poreske olakšice za preduzeća, (detaljnije u Poglavlju 3.2) moguće je pružiti ekonomske podsticaje za doniranje hrane te, na taj način, podstaći preraspodjelu viška jestive hrane i sprečavanje bacanja hrane.

18 *Član 16:* Situacija kada poreski obveznik koristi robu koja čini dio njegove poslovne imovine za svoje privatne svrhe ili privatne svrhe svojih namještenika, ili kada besplatno raspolaže tom imovinom, ili, uopšteno, kada koristi tu robu u svrhe koje nijesu njegovo poslovanje, smatra se isporukom robe uz naknadu, ako je PDV na tu robu ili njene sastavne djelove bio u cjelosti ili djelimično priznat kao odbitak. Međutim, korišćenje robe za poslovnu namjenu u vidu uzoraka ili darova male vrijednosti, ne smatra se isporukom robe uz naknadu.

19 *Član 74:* Kada poreski obveznik primjenjuje ili raspolaže robom koja čini dio njegove poslovne imovine ili kad robu zadržava poreski obveznik ili njegovi sljednici kada njegova ekonomska aktivnost prestaje, u skladu sa čl 16 i 18, oporezivi iznos je kupovna cijena predmetne robe ili slične robe ili, u odsustvu kupovne cijene, cijena troška utvrđena u vrijeme kad se odvija primjena, raspolaganje ili zadržavanje.

20 Smjernice EU o doniranju hrane, ibid.

2. GLAVNI NALAZI ISTRAŽIVANJA

Među 25 zemalja Evropske unije i regiona koje je Istraživački centar analizirao u kontekstu doniranja viškova hrane u cilju smanjenja prehrambenog otpada, **svoga nekoliko zemalja** usvojilo je specifična zakonska rješenja koja uređuju pitanje sprečavanja bacanja viškova hrane. Prva među tim zemljama je **Francuska** koja je 2016. godine posebnim zakonom uvela obavezu za sve supermarkete koji posluju u objektima većim od 400m² da hranu koja se ne može prodati, ali je i dalje bezbjedna za upotrebu, besplatno preusmjere neprofitnim organizacijama koje se bave preraspodjelom hrane. Slijedeći francuski primjer, **Češka** je gotovo iste odredbe koje obavezuju supermarkete da besplatno doniraju hranu unijela u postojeće zakonodavstvo o hrani (odredbe se primjenjuju od 2018. godine). Dalje, **Italija** je takođe 2016. godine usvojila poseban Zakon o doniranju i distribuciji hrane i farmaceutskih proizvoda u svrhu društvene solidarnosti i ograničenja otpada, čime su uvedene hijerarhija upravljanja otpadom, precizne definicije koje se odnose na subjekte u prehrambenom sektoru, donatore (donatorske subjekte), viškove hrane i slično, omogućena procedura doniranja proizvoda neprofitnim organizacijama, uvedene poreske i administrativne olakšice za doniranje hrane, te generalno pojednostavljena i olakšana procedura doniranja. Međutim, zakon ne propisuje obavezu za subjekte u pogledu doniranja.

Poljska je krajem 2019. godine takođe usvojila poseban zakon koji **obavezuje** prodavce u maloprodajnoj ili veleprodajnoj jedinici sa prodajnim prostorom većim od 250 m² (odnosno većim od 400 m² tokom prve dvije godine od stupanja zakona na snagu), u kojem prihodi od prodaje hrane čine najmanje 50% prihoda od ukupne prodaje robe, da potpišu ugovor sa nevladinom organizacijom o besplatnom transferu hrane. Dodatno, poljski prodavci prehrambenih proizvoda u obavezi su i da marketima sprovedu obrazovne i informativne kampanje posvećene racionalnom upravljanju hranom i borbi protiv prehrambenog otpada **najmanje jednom godišnje**, u trajanju **od dvije sedmice** u kontinuitetu.

U grupu zemalja koje imaju zakonske odredbe o viškovima hrane spada i **Rumunija**, međutim te odredbe ne obavezuju subjekte u poslovanju hranu da doniraju, već se samo navodi da trgovci na malo mogu, u okviru sprovođenja mjera koje se odnose na hijerarhiju otpada, izabrati da na dobrovoljnoj osnovi doniraju višak hrane u dobrotvorne svrhe. **Belgija** je obavezu doniranja hrane predvidjela **na nivou pojedinih regiona** (Brisel i Valonija) gdje uredbe ministarstava obavezuju supermarkete da višak hrane doniraju dobrotvornim organizacijama kako bi obnovili svoje ekološke dozvole. U **Hrvatskoj** i **Sloveniji** (za razliku od BiH, Sj. Makedonije i Srbije) zakonodavstvom o poljoprivredi predviđen je sistem doniranja hrane, uključujući definiciju pojma donacija neprofitnim organizacijama koje distribuiraju hranu krajnjim korisnicima, međutim zakoni ne predviđaju nikakvu vrstu obaveze u tom smislu za učesnike u lancu vrijednosti ishrane. Osim toga, u **Litvaniji** je 2018. godine nevladina organizacija „Žali” uputila Ministarstvu životne sredine i Državnoj agenciji za hranu i veterinu inicijativu za izradu zakonskog okvira koji uređuje pitanje bacanja viška hrane, po ugledu na zakon u Francuskoj, čime bi se uvela obaveza za supermarkete da upravljaju viškom hrane u skladu sa hijerarhijom otpada. Međutim, takav zakon do danas nije usvojen.

Zakonska rješenja u **Francuskoj**, **Češkoj** i **Poljskoj** predviđaju i novčane kazne za subjekte u poslovanju sa hranom koji ne ispunjavaju obaveze u skladu sa zakonima.

Sa druge strane, ostale analizirane zemlje imaju regulatorni okvir koji se odnosi na generalno upravljanje otpadom ili hijerarhiju u upravljanju otpadom (uključujući i prehrambeni otpad), hranu, uslove u vezi sa higijenom i sigurnošću hrane, obilježavanjem hrane i slično, međutim bez eksplicitnog navođenja mjera/aktivnosti ili obaveza koje se tiču pitanja *redistribucije hrane u cilju smanjenja viškova hrane*. Sa druge strane, problem bacanja viška hrane u većini zemaljma tretira se u okviru nacionalnih strategija za upravljanje otpadom i/ili otpadom od hrane, projekata, inicijativa, na osnovu dobrovoljnih sporazuma, kampanja za podizanje svijesti javnosti, kao i putem brojnih aktivnosti neprofitnih organizacija i udruženja, poput banaka hrane koje postoje u većini zemalja. Pojedine zemlje usvojile su pravila, smjernice ili uputstva kojima pojašnjavaju i pojednostavljaju postupke doniranja hrane (na primjer **Češka**, **Hrvatska**, **Italija**, **Litvanija**, **Njemačka**, **Portugal**, **Španija**).

Osim toga, većina analiziranih zemalja poreskim zakonodavstvom predviđa razne **poreske olakšice ili podsticaje** koje imaju za cilj da stimulišu donacije hrane. Poreske olakšice u najvećem broju slučajeva vezuju se za **oslobođenje od plaćanja poreza na dodatu vrijednost ili na smanjenu stopu**, pri čemu to u određenim slučajevima može biti uslovljeno ispunjenjem određenih kriterijuma (*Bugarska, Češka, Francuska, Hrvatska, Holandija, Italija, Kipar, Litvanija, Njemačka, Mađarska, Portugal, Poljska, Slovačka, Slovenija*), kao i na određene povlastice u pogledu poreskih kredita i poreskih odbitaka poreza na dobit za kompanije koji doniraju hranu. Nauprot tome, **donacije podliježu plaćanju PDV** u Danskoj, Finskoj, Luksemburgu, Rumuniji, Srbiji, Španiji i Švedskoj.

3. KOMPARATIVNI PREGLED U VEZI SA VIŠKOVIMA HRANE

U ovom poglavlju predstavljen je komparativni pregled u vezi sa smanjenjem bacanja viška hrane u pojedinim evropskim zemljama. U prvom dijelu poglavlja predstavljena su posebna zakonska rješenja koja postoje u određenim zemljama i tretiraju problem rasipanja i bacanja viška hrane na način da predviđaju definiciju i postupak doniranja hrane neprofitnim organizacijama propisuju (Hrvatska, Italija, Rumunija i Slovenija) ili obavezu za subjekte u poslovanju sa hranom da višak hrane koji nastaje u maloprodaji preraspodijele u dobrotvorne svrhe (Belgija na nivou dva regiona, Češka, Francuska, Poljska). Suprotno tome, u drugom poglavlju predstavljen je način na koji ostale zemlje (koje nemaju specifične zakonske odredbe koje se odnose na preraspodjelu hrane) podstiču donacije hrane, te samim tim utiču na smanjenje bacanja viška hrane, najčešće kroz fiskalne podsticaje i poreske povlastice, inicijative, te pravila, uputstva ili smjernice koje se odnose na donacije hrane neprofitnim organizacijama.

3.1 ZAKONSKA RJEŠENJA USMJERENA NA SMANJENJE BACANJA VIŠKA HRANE

ČEŠKA

Češka je, po uzoru na francusko zakonsko rješenje u vezi sa sprečavanjem bacanja viška hrane, 2016. godine usvojila **izmjene i dopune Zakona o hrani i duvanskim proizvodima**²¹ u cilju uvođenja prakse smanjenja viškova hrane preraspodjelom hrane, odnosno doniranjem. Naime, u skladu sa izmjenama i dopunama Zakona, koje su u Češkoj na snazi od 1. januara 2018. godine, **sve prehrambene prodavnice sa prodajnom površinom koja prelazi 400 m² u obavezi su da doniraju i ponude u dobrotvorne svrhe neprodatu hranu**, koja bi u suprotnom završila na odlagalištima. Ostali prehrambeni subjekti (tj. manje prodavnice prehrambenih proizvoda) **moгу na dobrovoljnoj osnovi** donirati hranu neprofitnim organizacijama, koji bi dalje distribuirali hranu svojim klijentima (socijalno ugroženim licima, licima sa invaliditetom, samohranim majkama, dječijim domovima i slično).²²

U saopštenju Ministarstva poljoprivrede Češke navodi se da je u februaru 2017. godine Ministarstvo objavilo listu od 56 organizacija iz cijele države koje mogu dobiti hranu za redistribuciju, u skladu sa Zakonom. Na toj listi bile su uglavnom banke hrane, regionalne dobrotvorne organizacija, ali i dom za palijativnu njegu, pri čemu je ostavljena mogućnost prijave i drugim neprofitnim organizacijama koje žele da redistribuiraju hranu. U tom smislu, tadašnji ministar poljoprivrede Češke Marian Jurečka izjavio je: „Pokušavamo dugoročno smanjiti rasipanje hrane. Zahvaljujući izmjenama i dopunama zakona o hrani, proizvođači i prodavci mogu u dobrotvorne svrhe donirati hranu koja ima, na primjer, oštećenu ambalažu ili pogrešnu veličinu slova na ambalaži, ali je i dalje bezbjedna za konzumaciju“.

²³Lista organizacija koje mogu primiti doniranu hranu ažurirana je 2019. godine.²⁴

Konkretno, izmjene i dopune Zakona o hrani i duvanskim proizvodima glase:

Subjekat u poslovanju hrane koji hranu stavlja na tržište u objektu sa prodajnim prostorom većim od 400 m², dužan je da hranu koja ne ispunjava kriterijume predviđene Zakonom ili direktno primjenjivim propisima Evropske unije u vezi sa hranom, ali koja ispunjava standard sigurnosti hrane, besplatno pruži neprofitnoj organizaciji koja prikuplja hranu, skladišti je i distribuira bez naknade humanitarnim ili dobrotvornim organizacijama koje pružaju pomoć u hrani korisnicima usluga socijalnog staranja. Listu organizacija utvrđuje Ministarstvo poljoprivrede posebnom odlukom. Hrana namijenjena korisnicima socijalnog staranja mora biti besplatna.

Hrana koju na tržište stavljaju ostali subjekti u poslovanju hranom a koja nije u skladu sa zahtjevima

21 Zákon č. 110/1997 Sb. o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů (prečišćena verzija propisa dostupna je na češkom jeziku) <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-110> (4.2.2021)

22 ECPRD Request No. 3692

23 Ministerstvo zemědělství zveřejnilo seznam organizací, kterým mohou obchody darovat vyřazené potraviny, Tisková zpráva, 7.2.2017 http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2017_ministerstvo-zemedelstvi-zverejnilo.html (4.2.2021)

24 Ministry of Agriculture, List of eligible recipients of donated food, 28/5/2019 http://eagri.cz/public/web/file/649689/Aktualizovany_seznam_opravnnych_prijemcu_darovanych_potravin_23_5_2019.pdf (4.2.2021)

utvrđenim ovim Zakonom ili direktno primjenjivim propisima Evropske unije u vezi sa hranom, ali koja ispunjava standard sigurnosti hrane, **može se** besplatno pružiti neprofitnoj organizaciji koja prikuplja, skladišti i distribuira hranu bez naknade humanitarnim ili dobrotvornim organizacijama koje pružaju pomoć u hrani korisnicima usluga socijalnog staranja.

Prilikom stavljanja hrane na tržište u skladu sa prethodno navedenim mora biti ispunjena **obaveza izvještavanja** propisana Zakonom, odnosno subjekat u poslovanju hranom dužan je da obavijesti nadležno nadzorno tijelo o početku, promjeni ili prestanku obavljanja djelatnosti u skladu sa Zakonom, najkasnije na dan kada su se promjene dogodile, zatim standardima u pogledu sljedivosti hrane u skladu sa Regulativom (EZ) br. 178/2002, te mora biti dostupna dokumentacija koja sadrži naziv hrane, količinu hrane, vrhu korišćenja hrane, te informacije o razlozima zbog kojih hrana ne ispunjava kriterijume predviđene propisima. Osim toga, takve informacije moraju biti pružene na način razumljiv korisnicima usluga socijalnog staranja (social services clients).²⁵

Pomenutim izmjenama i dopunama Zakona o hrani i duvanski proizvodima predviđene su i **novčane kazne**, pa shodno tome smatra se da je subjekat u poslovanju hranom počinio krivično djelo ukoliko besplatno ne obezbijedi neprofitnoj organizaciji hranu (koja ne ispunjava uslove u skladu sa zakonom ili direktno primjenjivim pravom EU, ali je sigurna).

Za ovo krivično djelo može biti izrečena kazna u iznosu do 380.000 eura (10 000 000 CZK²⁶).²⁷

Nadzor nad sprovođenjem odredaba ovog Zakona koje se tiču obaveza trgovaca u pogledu doniranja hrane vrše Ministarstvo poljoprivrede i Agencija za kontrolu hrane.

Ostale inicijative za redistribuciju hrane

U skladu sa **Zakonom o obračunu poreza na dodatu vrijednost**, donirana hrana u određenim slučajevima oporezuje se **po nultoj stopi ili stopi blizu nule**, umjesto uobičajenih 15%. To su slučajevi u kojima robi ističe rok trajanja, ili je na drugi način neprikladna za uobičajenu prodaju (na primjer, sa oštećenom ambalažom), ali je i dalje upotrebljiva.²⁸ Generalni direktorat za finansije izdao je smjernice za primjenu PDV prilikom doniranja hrane bankama hrane²⁹.

Banke hrane moraju biti registrovane kod Ministarstva poljoprivrede kao zvanične organizacije koje posluju sa hranom, nezavisno od toga da li dobijaju besplatno hranu ili ne, te moraju poštovati iste regulatorne odredbe u pogledu hrane kao i proizvođači, prodavci i skladišta hrane. Banke hrane koje čuvaju i redistribuiraju hranu životinjskog porijekla dodatno moraju biti prijavljene kod Agencije za veterinarsku kontrolu.³⁰

Izuzev navedenog, Ministarstvo poljoprivrede podržava banke hrane i dobrotvorne organizacije koje distribuiraju viškove hrane kroz **grantove** (finansijska podrška za investicije i aktivnosti). Nakon što je zakonom propisana obaveza doniranja hrane podstakla rast nivoa redistribucije hrane, Ministarstvo poljoprivrede je razmatralo načine na koje banke hrane mogu preuzimati povećane količine redistribuirane hrane, uzimajući u obzir činjenicu da banke hrane i organizacije nijesu imale dovoljno sredstava za pokrivanje povećanih operativnih i logističkih troškova, a možda ni dovoljno kapaciteta za skladištenje i upravljanje povećanim količinama viška hrane. Stoga je Ministarstvo 2016.

25 Član 11, stavovi 2 – 4 Zakona o hrani i duvanskim proizvodima

26 Za konvertovanje češke nacionalne valute u euro korišćena je internet stranica Oanda.com <https://www1.oanda.com/currency/converter/> (5.2.2021)

27 Član 17 (stav 2, tačka j), član 17f (stav c) Zakona o hrani i duvanskim proizvodima.

28 Financni sprava, Jak správně uplatnit DPH u darování zboží do potravinových bank <https://www.financnisprava.cz/cs/financni-sprava/media-a-verejnost/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2014/jak-spravne-uplatnit-dph-u-darovani-zbozi-do-potravinovych-bank-5553> (8.2.2021)

29 Information by General Directorate of Finance for VAT application for donated food to food banks, 2014 (*Informace GFŘ k uplatnění DPH při darování zboží do potravinových bank*) https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-seznam-dani/2014_DPH_Darovani-zbozi-potravinovove-banky.pdf (8.2.2021)

30 Food redistribution in the EU: Mapping and analysis of existing regulatory and policy measures impacting food redistribution from EU Member States, European Commission, Directorate-General for Health and Food Safety, Food and feed safety, innovation 2020, Czech Republic, page 86

godine pokrenulo program subvencija „Podrška aktivnostima banaka hrane i drugih subjekata humanitarnog karaktera“, omogućavajući navedenim akterima grantove kao ekonomsko rješenje. Cilj subvencija je da doprinesu smanjenju rasipanja hrane, a istovremeno da podrže distribuciju hrane ljudima u trenutku materijalnih potreba koji nemaju pristup osnovnim namirnicama. Od početka podrške pa do sredine 2020. godine, Ministarstvo poljoprivrede isplatilo je bankama s hranom više od 8 miliona eura (209 miliona kruna).³¹

FRANCUSKA

Palament Francuske je, na predlog Ministarstva poljoprivrede, 2016. godine usvojio **Zakon o borbi protiv otpada od hrane**³² koji je poslužio kao pionirski zakon u promovisanju smanjenja otpada od hrane putem redistribucije hrane. Sve od faze predloga zakona, pa do zvaničnog usvajanja, ovaj zakon izazivao je pažnju i bio predmet pohvala na nacionalnom, evropskom i svjetskom nivou, čineći Francusku prvom zemljom koja je usvojila zakonsko rješenje o smanjenju otpada od hrane i redistribuciji na maloprodajnom nivou. Između ostalog, Zakon je poslužio i kao inspiracija pojedinim državama članicama da donesu slične zakone (primjer Češke).

Shodno Zakonu, borba protiv rasipanja hrane uključuje podizanje svijesti i edukaciju svih zainteresovanih strana, mobilizaciju zainteresovanih strana na lokalnom nivou i redovnu komunikaciju sa potrošačima, posebno u okviru lokalnih programa prevencije otpada. U tom smislu, borba protiv rasipanja hrane podrazumijeva osnaživanje i mobilizaciju proizvođača, prerađivača i distributera prehrambenih proizvoda, potrošača i udruženja. Ključna obilježja francuskog zakona su: uvođenje hijerarhije otpada/upotrebe u slučaju hrane (sprečavanje rasipanja hrane, upotrebu neprodane robe pogodne za ljudsku upotrebu putem donacija ili prerade, dalju upotrebu za proizvodnju stočne hrane, dalju upotrebu za kompost ili proizvodnju energije), te obavezu supermarketa da potpišu sporazume sa neprofitnim organizacijama u cilju doniranja hrane koja bi se se u suprotnom bacila.

Naime, Zakon **obavezuje supermarkete površine od najmanje 400m²** da smanje otpad od hrane **potpisivanjem sporazuma sa relevantnim neprofitnim** (dobrotvornim) organizacijama u cilju doniranja viška hrane koji nastaje u maloprodaji. Potpisivanjem ovakvih sporazuma utvrđuje se odgovornost za doniranu hranu između obje strane kako bi se obezbijedilo da svaka od strana odgovara za higijensku ispravnost hrane, redistribuciju i slično.

Što se tiče sankcija, zakonom je propisana novčana kazna u iznosu od 3.750 eura za distributera u prehrambenom sektoru ukoliko ne obezbijedi sporazum sa neprofitnom organizacijom.³³ Međutim, uslovi za primjenu novčanih kazni nijesu propisani zakonodavnim tekstom (tj. primjenjuju li se novčane kazne na osnovu pritužbi ili na osnovu izvještaja).³⁴ Dodatno, Uredbom Vlade koja je usvojena u decembru 2016. godine³⁵ propisani su minimalni zahtjevi za primjenu sporazuma o upotrebi neprodanih proizvoda. Između ostalog, precizira se da **trgovci moraju donirati proizvode**

31 Ministr Toman: Podporu potravinovým bankám jsme letos zvýšili o téměř 12 milionů na 75 milionů korun http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2020_ministr-toman-podporu-potravinovym.html (8.2.2021)

32 LOI n° 2016-138 du 11 février 2016 relative à la lutte contre le gaspillage alimentaire <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000032036289> (8.2.2021)

33 Food redistribution in the EU: Mapping and analysis of existing regulatory and policy measures impacting food redistribution from EU Member States, European Commission, Directorate-General for Health and Food Safety, Food and feed safety, innovation 2020, France, page 122

34 Ibid, str. 122

35 Décret n° 2016-1962 du 28 décembre 2016 relatif aux dons de denrées alimentaires entre un commerce de détail alimentaire et une association d'aide alimentaire habilitée en application de l'article L. 230-6 du code rural et de la pêche maritime <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000033736460?r=pqZwEuC75Y> (8.2.2021)

najmanje 48 sati prije isteka roka upotrebe proizvoda, te da proizvodi na etiketi moraju sadržati sve informacije u skladu sa propisima EU o obilježavanju hrane i prehrambenih proizvoda. Uredba takođe propisuje da su supermarketi odgovorni za sortiranje proizvoda prihvatljivih za redistribuiranje, kao i to da neprofitne organizacije za hranu mogu odbiti proizvode koje ne mogu preraspodijeliti.

Osim toga, u Francuskoj donacije hrane organizacijama sa javnim humanitarnim interesom, obrazovne, socijalne ili dobrotvorne prirode u zemlji ne podliježu oporezivanju u skladu sa porezom na dodatu vrijednost. U skladu sa Opštim poreskim zakonikom, donatori takođe mogu ostvariti poreski odbitak, odnosno korist od poreskog kredita u iznosu od 60% donirane vrijednosti u visini do 0,5% njihovog ukupnog prihoda.

Francuska vlada pokrenula je 2013. godine i Nacionalni pakt protiv bacanja viška hrane (*Pacte national de lutte contre le gaspillage alimentaire*), kao dobrovoljni pakt koji je potpisalo pet ministarstva (poljoprivrede, životne sredine, obrazovanja, finansija i zdravlja i socijalnog staranja) i 55 partnera iz cijelog lanca snabdijevanja hranom. Sprovedenje Pakta je u nadležnosti Ministarstva poljoprivrede i Ministarstva životne sredine. U početku, Pakt je sproveden do 2017. godine, a zatim obnovljen u periodu od 2017. do 2020. godine. Prilikom uspostavljanja, Pakt je postavio cilj da za polovinu smanji bacanje hrane do 2025. godine, a jedno od područja djelovanja Pakta 2017-2020 bilo je „Upravljanje neprodatom hranom i doniranje hrane“, s akcentom na sprečavanje stvaranja viška hrane u proizvodnom sektoru i maloprodaji, a cilj je da se zadrže postojeći instrumenti za redistribuciju hrane.

Francuski sistem poreskog odbitka pokazao se snažnim pokretačem donacija hrane.³⁶

HRVATSKA

Prema procjenama, u Hrvatskoj godišnje nastane oko 400 hiljada tona otpada od hrane, odnosno 97 kilograma po stanovniku, pri čemu najveće količine nastaju u domaćinstvima, čak 77%.³⁷ Iz tog razloga bilo je neophodno ozbiljno razmotriti smanjenje otpada hrane kroz zakonsku regulativu.

U skladu sa **Zakonom o poljoprivredi**³⁸, koji je Hrvatski sabor usvojio 2018. godine, predviđeno je usvajanje Plana sprečavanja i smanjenja nastajanja otpada od hrane. Plan se izrađuje u svrhu sprečavanja i smanjenja nastajanja otpada od hrane i sadrži ciljeve i mjere sprečavanja nastajanja i smanjenja otpada od hrane u svim fazama prehrambenog lanca, od primarne proizvodnje, preko prerade, trgovine, ugostiteljstva, institucionalnih kuhinja do domaćinstava. Plan se donosi odlukom Vlade Republike Hrvatske za period od četiri godine i objavljuje se u „Narodnim novinama“. Sprovedenje kao i detaljna razrada mjera Plana određuje se Programom koji odlukom donosi Vlada Republike Hrvatske.³⁹

Radi sprečavanja uništavanja hrane, zaštite okoline i/ili pomoći krajnjim primaocima hrane, Zakonom o poljoprivredi se **uređuje sistem doniranja hrane**. Donirati se samo može hrana koja je prikladna za prehranu ljudi te koja ispunjava sve zahtjeve sigurnosti odnosno zdravstvene ispravnosti, u skladu sa propisima EU i nacionalnim propisima. Doniranom hranom se ne smije trgovati, a detaljne odredbe o doniranju hrane ministar propisuje **Pravilnikom o doniranju hrane i hrane za životinje**.⁴⁰ Na isti način je regulisan i problem doniranja hrane za životinje, članom 84 Zakona o poljoprivredi. Dodatno, za obavljanje poslova posrednika u doniranju hrane, fizičko ili pravno lice koje namjerava da obavlja ove poslove mora biti upisano u Registar posrednika koje vodi Ministarstvo poljoprivrede. Za upis u Registar posrednika fizičko ili pravno lice mora ispuniti, prema Zakonu, određene uslove tj. mora biti registrovano, odnosno upisano u odgovarajući registar i mora raspolagati objektom koji je upisan u upisnik objekata u poslovanju sa hranom u skladu sa posebnim propisima o hrani. Prema Pravilniku, posrednik mora obavljati poslove posredovanja u lancu doniranja hrane u objektu ili prostoriji

36 Food redistribution in the EU, France, ibid.

37 Preuzeto sa sajta Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja Republike Hrvatske (dostupno na linku: <http://www.haop.hr/hr/novosti/medunarodni-dan-svjesnosti-gubitka-i-bacanja-hrane>) (12.2.2021)

38 Zakon o poljoprivredi („Narodne novine“, br. 118/18, 42/20, 127/20), Poglavlje IV - Sprječavanje nastajanja otpada od hrane

39 Ibid, čl. 81.

40 Zakon o poljoprivredi, „Narodne novine“, br. 118/18, 42/20, 27/20, čl. 82.

objekta koji se koristi isključivo za tu namjenu.⁴¹ Fizičko ili pravno lice je dužno da podnese zahtjev za upis u Registar posrednika Ministarstva poljoprivrede prije početka obavljanja poslova posrednika.⁴² Posrednik koji prestaje sa obavljanjem ovih poslova dužan je da podnese zahtjev za brisanje iz Registra posrednika.⁴³

Donirana hrana služi za podmirivanje potreba krajnjeg primaoca. Posrednici u doniranju hrane mogu međusobno preraspodijeliti hranu i hranu za životinje u skladu sa potrebama krajnjih primalaca.⁴⁴ Hrana se može donirati krajnjem primaocu koji je socijalno ugrožena osoba ili osoba pogođena elementarnim nepogodama ili prirodnim katastrofama.⁴⁵ Hrana koja se donira mora biti kontrolisana od strane tijela nadležnih za njenu kontrolu u skladu sa Zakonom o hrani.⁴⁶

Na osnovu Zakona, Vlada Hrvatske je na sjednici održanoj 19. juna 2019. godine donijela⁴⁷ **Plan sprečavanja i smanjenja nastajanja otpada od hrane Republike Hrvatske za period 2019–2022. godine**⁴⁸, koji je ujedno i prvi takav cjeloviti dokument u Hrvatskoj sa ključnim mjerama i pripadajućim aktivnostima kojima se djeluje na sprečavanje nastajanja otpada od hrane duž cijelog prehrambenog lanca. Plan prati i detaljni Program za sprovođenje Plana za sprečavanje i smanjenje nastajanja otpada od hrane. Plan se zasniva na unapređenju zakonodavnog okvira u vezi sa sistemom doniranja; izradi studije izvodljivosti Banke hrane u RH, podsticanju boljeg iskorišćavanja fondova EU u oblasti sprečavanja otpada hrane i doniranja hrane; koordinirano djelovanje prema proizvođačima hrane, distributerima, trgovcima, ugostiteljskom sektoru i institucionalnim kuhinjama kroz izradu sektorskih vodiča, sklapanje dobrovoljnih sporazuma o smanjenju otpada od hrane, doniranja hrane i motivaciju kroz dodjelu posebnih priznanja za najistaknutije primjere dobre prakse u sprečavanju nastajanja otpada od hrane; uspostavljanje digitalne Platforme za dijeljenje iskustava, medijske kampanje, pisane brošure kroz koju bi se sprovodila edukacija učesnika u samom procesu, ali posredni i neposredni uticaj prema krajnjem potrošaču u cilju podizanja svijesti o problematici otpada od hrane kao i razumijevanje oznaka datuma roka trajanja na hrani; edukaciji djece školskog i predškolskog uzrasta kao i stručno usavršavanje vaspitno-obrazovnih radnika; aktivnim i kontinuiranim praćenjem pokazatelja učinaka mjera predviđenih Planom.

U skladu sa **Pravilnikom o porezu na dodatu vrijednost**⁴⁹, isporuke hrane bez naknade, tj. doniranje

41 Pravilnik o uvjetima, kriterijima i načinima doniranja hrane i hrane za životinje, „Narodne novine“, br. 30/15, čl. 12.

42 Ibid, čl. 13.

43 Ibid, čl. 15.

44 Ibid, čl. 4.

45 Ibid, čl. 5.

46 Pravilnik predviđa da se hrana koja je označena datumom „upotrijebiti do“ mora donirati krajnjem primaocu isključivo prije isteka tog datuma. Donator je dužan da hranu koja je označena datumom minimalne trajnosti donira krajnjem primaocu prije isteka tog datuma. U slučaju doniranja hrane preko posrednika, donator mora hranu koja je označena datumom minimalne trajnosti dati posredniku prije isteka tog datuma. Posrednik može hranu ponuditi i dati krajnjem primaocu i nakon isteka datuma minimalne trajnosti pod uslovom da je obavijestio krajnjeg primaoca o iteku datuma minimalne trajnosti i da krajnji primalac prihvata doniranje hrane kojoj je istekao datum minimalne trajnosti. Doniranu hranu mora pratiti odgovarajuća dokumentacija. Posrednik je dužan da pregleda hranu i izgled pakovanja ali i čuvati dokumentaciju o doniranju hrane. Posrednik je dužan uraditi isto ukoliko je hrana donirana od strane građana. Donator je dužan voditi evidenciju davanja hrane koja sadrži podatke o: otpremnicama, datumu davanja odnosno otpreme hrane, nazivu, vrsti, količini i roku trajanja hrane, nabavnoj cijeni bez (PDV), iznosu PDV te podatke o posredniku ili krajnjem primaocu ukoliko donira hranu bez posrednika. Posrednik je dužan voditi evidenciju o količini hrane koju preuzima od donatora odnosno građana koja mora da sadrži podatke o: količini pristigle hrane, datumu preuzimanja hrane, nazivu, vrsti i roku trajanja hrane ali i podatke o donatoru odnosno građaninu. Ako posrednik nije upisan u registar obveznika poreza na dodatu vrijednost podatke su dužni dostaviti Ministarstvu poljoprivrede najkasnije do dvadesetog dana u mjesecu koji slijedi po isteku kalendarskog tromjesečja za koje se dostavljaju podaci.

47 Odluka o donošenju Plana sprečavanja i smanjena nastajanja otpada od hrane Republike Hrvatske 2019-2022, „Narodne novine“, br. 61/19 https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_06_61_1169.html (14.2.2021)

48 Plana sprečavanja i smanjena nastajanja otpada od hrane Republike Hrvatske 2019-2022, https://poljoprivreda.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/hrana/doniranje_hrane/Program%20za%20provedbu%20Plana%20sprje%C4%8Davanja%20i%20smanjenja%20nastajanja%20otpada%20od%20hrane%20RH%202019.%20-%202022..pdf (14.2.2021)

49 Pravilnik o porezu na dodanu vrijednost, „Narodne novine“, br. 79/13, 85/13-ispisak, 160/13, 35/14, 157/14, 130/15, 1/17, 41/17, 128/17, 1/19, 1/20, 1/21, čl. 26, st. 6. http://porezi.net/zakoni/a_pdv/Pravilnik_o_porezu_na_dodanu_vrijednost_01012019.htm (14.2.2021)

hrane, od strane poreskog obveznika (u svrhu sprečavanja njenog uništavanja, zaštite životne sredine i pomoći krajnjim primaocima u skladu sa posebnim propisom o doniranju hrane i hrane za životinje), isključivo neprofitnim pravnim licima kojima je nadležno upravno tijelo izdalo rješenje kojim se odobrava stalno prikupljanje i pružanje humanitarne pomoći i koji su registrovani kao posrednici koji učestvuju u lancu doniranja hrane, se ne oporezuje ukoliko je vrijednost donacije do 2% od ukupnih prihoda koje je poreski obveznik ostvario u prethodnoj godini. Troškovi takve hrane (bez PDV) koriste se za izračunavanje vrijednosti isporuka koje se smatraju porezno priznatim. Poreski obveznici koji doniraju hranu, a nijesu poslovali u prethodnoj godini, dužni su da izvrše korekciju u posljednjem poreskom periodu tekuće godine ako su te godine premašili 2% prihoda. U slučaju elementarnih nepogoda porez se ne plaća na donacije koje se obave direktno krajnjim primaocima u skladu sa posebnim propisom o hrani i hrani za životinje.⁵⁰ Poreski obveznik koji donira hranu obavezan je dostaviti podatke o isporukama do dvadesetog dana u mjesecu koji slijedi po završetku perioda oporezivanja. Podaci se dostavljaju Poreskoj upravi i to u elektronskom obliku.⁵¹ Podaci se upisuju u Izvještaj o obavljenim donacijama hrane (Obrazac DONH) koji je sastavni dio Pravilnika o porezu na dodatu vrijednost.⁵²

ITALIJA

Zakon br. 166/2016 o doniranju i distribuciji hrane i farmaceutskih proizvoda u svrhu društvene solidarnosti i ograničenja otpada⁵³ za cilj ima smanjenje otpada u svakoj fazi proizvodnje, transformacije, distribucije i upotrebe prehrambenih proizvoda (uključujući poljoprivredne proizvode i stočarske proizvode za ishranu životinja i ljudi), farmaceutskih proizvoda, lijekova, kao i drugih proizvoda, kao što su proizvodi za ličnu higijenu ili čišćenje, dodaci ishrani, biocidi, medicinska i hirurška pomagala ili kancelarijski proizvodi. Ovaj Zakon usmjeren je na donatore („donatorski subjekti“ – *soggetti donatori*), odnosno na javne ili privatne entitete koji su osnovani radi neprofitnog ostvarivanja građanskih i solidarnih ciljeva, i primjenjujući princip supsidijarnosti i u skladu sa sa relevantnim zakonodavnim aktima promovišu i ostvaruju aktivnosti od javnog interesa putem proizvodnje ili razmjene dobara i društveno korisnih usluga, ili kroz druge oblike uzajamnosti.

Zakon br. 166/2016 izmijenjen je Zakonom o budžetu za 2018. godinu (Zakonom br. 205/2017), čime je proširen spisak proizvoda koje je moguće donirati, dok su takođe proširene povezane poreske olakšice, te pojednostavljene određene procedure.

Konkretnije, Zakon br. 166/2016:

- u koherentnom pravnom okviru **objedinjava već postojeća pravila** o poreskim olakšicama, građanskoj odgovornosti, kao i o procedurama iz oblasti higijensko-sanitarne bezbjednosti;
- sadrži niz preciznih **definicija** koje se odnose na: subjekte u prehrambenom sektoru, donatore (donatorske subjekte), viškove hrane, prehrambeni otpad, minimalne rokove za konzervaciju, rokove upotrebe, lijekove namijenjene donaciji, medicinske i farmaceutske proizvode, kao i druge proizvode koji treba da budu definisani odlukom Ministarstva ekonomije;
- omogućava **besplatan transfer konfiskovanih prehrambenih proizvoda** pogodnih za ljudsku ili životinjsku upotrebu javnim i privatnim subjektima osnovanim radi neprofitnog ostvarivanja građanskih i solidarnih ciljeva;
- dozvoljava **besplatan transfer viškova poljoprivrednih proizvoda** pogodnih za ishranu ljudi i životinja;
- **dozvoljava** da se prehrambeni proizvodi koji nijesu pogodni za ljudsku upotrebu mogu iskoristiti za životnu podršku životinjama, kao i za upotrebu u autokompostiranju ili zajedničkom kompostiranju aerobnom metodom;
- predviđa niz **poreskih i administrativnih olakšica** kada je u pitanju besplatan transfer viškova hrane, lijekova i drugih proizvoda u svrhe društvene solidarnosti. Tačnije, ovim

50 Ibid, čl. 26, st. 7.

51 Ibid, čl. 26, st. 8.

52 Ibid, čl. 26, st. 10.

53 Legge 19 agosto 2016, n. 166 Disposizioni concernenti la donazione e la distribuzione di prodotti alimentari e farmaceutici a fini di solidarietà sociale e per la limitazione degli sprechi. (16G00179) (GU Serie Generale n.202 del 30-08-2016), <https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/2016/08/30/16G00179/sg> (2.2.2021)

Zakonom utvrđeno je da se pretpostavka prodaje u svrhe obračuna **PDV ne primjenjuje** kada su u pitanju određene vrste robe koje se besplatno prenose donatorima, pod uslovom da:

- se za svaki besplatni prenos izdaje isprava o transportu uvedena umjesto otpremnice Predsjedničkom uredbom br. 472 iz 1996. godine, ili ekvivalentan dokument;
  - donator Finansijskoj upravi i nadležnoj komandi Finansijske policije elektronskim putem dostavlja rezime saopštenja o prodaji za svaki kalendarski mjesec, sa naznakom, za svaku od njih, podataka sadržanih u konkretnom transportnom (ili ekvivalentnom) dokumentu, kao i vrijednosti predate robe, izračunate na osnovu najnovije prodajne cijene; ovo saopštenje dostavlja se do 5. dana u mjesecu koji slijedi mjesec u kojem su transferi izvršeni u skladu s procedurom koju utvrđuje direktor Agencije za prihode (donator je oslobođen ove obaveze kada je u pitanju prodaja lako kvarljivih viškova hrane, kao i za transfere čija pojedinačna vrijednost ne prelazi 15.000 eura);
  - donatorska institucija izdaje donatoru posebne tromjesečne (kvartalne) deklaracije, koje sadrže detalje transportnih ili ekvivalentnih dokumenata u vezi sa primljenom robom, kao i obavezu da će roba biti iskorišćena u skladu sa namjenom; u slučaju da se utvrdi drugačija upotreba, primjenjuju se svi porezi koji se odnose na komercijalne aktivnosti.
- **promoviše** adekvatno ponašanje i mjere za smanjenje prehrambenog, energetskog i drugog otpada, kao i nacionalne komunikacione kampanje koje sadrže podatke prikupljene od relevantnih ministarstava na temu obnavljanja hrane i smanjenja otpada, te informativne kampanje za prevenciju stvaranja otpada;
  - daje **opštinama** pravo da **primijene smanjene koeficijente tarifa za otpad** za korisnike osim domaćinstava koje se odnose na proizvodne aktivnosti kojima se proizvode i distribuiraju prehrambeni proizvodi, i koji ih besplatno dodjeljuju, direktno ili indirektno, siromašnima, ljudima u nevolji, ili za prehranu životinja;
  - **osniva fond** pri Ministarstvu poljoprivrede, prehrane i šumarstva, namijenjen za finansiranje inovativnih projekata usmjerenih na ograničavanje otpada i upotrebu viškova sa posebnim osvrtom na prehrambene proizvode i njihovu distribuciju siromašnima, promovisanje proizvodne ambalaže za višekratnu upotrebu ili ambalaže koju je lako reciklirati, te na finansiranje nacionalnih projekata državne službe; funkcionisanje ovog fonda potom je uređeno ministarskom uredbom od 3. januara 2017. o opštim odredbama koje se tiču načina korišćenja nacionalnog fonda protiv otpada, dok je ministarskom uredbom od 29. decembra 2017. uspostavljen prvi godišnji program za borbu protiv otpada koji se finansira iz ovog fonda;
  - **proširuje ovlašćenja** Stalnog koordinacionog tijela za distribuciju hrane siromašnima, koje je već funkcionisalo u okviru Ministarstva poljoprivrede, prehrane i šumarstva, u vezi sa aktivnostima praćenja prehrambenog otpada i promocije inovativnih projekata i studija namijenjenih ograničavanju bacanja hrane.⁵⁴

Budući da prema odredbama Zakona br. 166/2016, gradske opštine mogu primjenjivati poreske olakšice na donacije hrane u dobrotvorne svrhe, Grad Milano uveo je poreski odbitak na donacije hrane dobrotvornim organizacijama.⁵⁵

⁵⁴ ECPRD request no. 3692, Urgent: Regulations reducing food waste, March 2018.

⁵⁵ Food redistribution in the EU, Italy, ibid.

POLJSKA

U skladu sa poljskim **Zakonom o otpadu**, nacionalni plan upravljanja otpadom, kao i regionalni planovi, u sebi sadrži programe prevencije u oblasti prehrambenog otpada. **Nacionalni plan upravljanja otpadom za 2022. godinu** promoviše smanjenje prehrambenog otpada, podizanje javne svijesti u vezi sa ovom temom, kao i adekvatno upravljanje prehrambenim otpadom. Jedan od ciljeva sadržanih Nacionalnim planom upravljanja otpadom je i uspostavljanje banki hrane koje će vršiti redistribuciju hrane ljudima kojima je potrebna.

Zakonom o bezbjednosti hrane i prehrani od 25. avgusta 2006. utvrđen je regulatorni okvir u vezi sa higijenom i bezbjednošću hrane koja se koristi u donacijama. Ovim Zakonom utvrđeni su konkretni sanitarni i higijenski uslovi koji se odnose na te prehrambene proizvode. Između ostalog, ovim zakonom zabranjena je tržišna preprodaja redistribuirane hrane – ona mora biti neposredno predata ljudima kojima je potrebna od strane dobrotvornih organizacija.

Od januara 2009. godine, Zakonom o porezu na robu i usluge⁵⁶ proizvođači hrane izuzeti su od plaćanja PDV na hranu koju doniraju u dobrotvorne svrhe, dok su 2013. godine ove odredbe proširene i na operatere u prehrambenom sektoru (distributere, veleprodajne radnje, vlasnike restorana i catering kompanije). Od oktobra 2013. godine, u skladu sa Zakonom o porezu na dodatu vrijednost, izuzeće od plaćanja PDV primjenjuje se na svu hranu koja se besplatno dostavlja registrovanim humanitarnim organizacijama. Proizvođači hrane, distributeri, prodavci na veliko, vlasnici restorana, kao i catering kompanije, mogu se kvalifikovati kao donatori, dok se poresko izuzeće primjenjuje samo ako je donacija dokumentovana i ako registrovana organizacija za redistribuciju koristi prehrambene proizvode u dobrotvorne svrhe. Donatori su u obavezi da prikupe sve podatke o donacijama (količina hrane, imena donatora i primalaca), i predstave ih fiskalnoj kancelariji.⁵⁷

Krajem 2019. godine u Poljskoj je usvojen **Zakon o suzbijanju prehrambenog otpada**⁵⁸, kojim su definisana pravila postupanja sa hranom i obaveze prodavaca hrane u cilju suzbijanja rasipanja hrane i negativnih socijalnih, ekoloških i ekonomskih efekata koji proizlaze iz te prakse. U skladu sa ovim zakonom, prodavci hrane **obavezni su** da potpišu ugovor, u elektronskoj ili pisanoj formi, **sa nevladinom organizacijom** o transferu hrane koja ispunjava zakonske uslove iz oblasti bezbjednosti hrane, kao i Regulativu Evropske komisije br. 178/2002. U smislu ovog zakona, prodavcem hrane smatra se operater prehrambene djelatnosti u pogledu prodaje hrane u maloprodajnoj ili veleprodajnoj jedinici sa prodajnim prostorom **većim od 250 m²** (odnosno većim od 400 m² tokom prve dvije godine od stupanja zakona na snagu), u kojem prihodi od prodaje hrane čine **najmanje 50% prihoda** od ukupne prodaje robe. Nevladina organizacija u smislu ovog zakona je nevladina organizacija ili udruženje čija je zakonska svrha vršenje poslova iz oblasti socijalne pomoći, podrške porodici i hraniteljskom sistemu, ili dobrotvornih aktivnosti, posebno ako se one sastoje u doniranju hrane ili vođenju objekata za masovnu ishranu ljudi u nevolji.

Prehrambeni proizvodi obuhvaćeni ovim ugovorima nijesu predviđeni za prodaju, zbog defekata u izgledu ili pakovanju, dok su izuzeta alkoholna pića sa preko 1,2% alkohola, kao i alkoholna pića koja su mješavina piva i bezalkoholnog pića, a imaju preko 0,5% alkohola.

Ovaj ugovor mora sadržati sljedeće elemente:

- vrijeme i način doniranja hrane nevladinoj organizaciji, vrsta donirane hrane;
- podjelu troškova prikupljanja i distribucije hrane između ugovornih strana;
- slučajeve u kojima nevladina organizacija može odustati ili odbiti doniranu hranu;
- trajanje ugovora i odgovornost strana za nepoštovanje uslova ugovora, uključujući uslove raskida.

56 National government. 2004. "Act of 11 March 2004 on goods and services tax". http://www.polishlaw.com.pl/pdf/act04t_new.pdf (3.2.2021)

57 Food redistribution in the EU: Mapping and analysis of existing regulatory and policy measures impacting food redistribution from EU Member States, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/189fa4cd-b755-11ea-bb7a-01aa75ed71a1> (3.2.2021)

58 Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o przeciwdziałaniu marnowaniu żywności, <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190001680/T/D20191680L.pdf> (3.2.2021)

U slučaju raskida ugovora, prodavac hrane dužan je da sklopi novi ugovor u roku od 14 dana, osim ako već nije strana potpisnica jednog ovakvog ugovora.

Prodavci prehrambenih proizvoda obavezni su da u svojim trgovinskim jedinicama (marketima) sprovode obrazovne i informativne kampanje posvećene racionalnom upravljanju hranom i borbi protiv prehrambenog otpada najmanje jednom godišnje, u trajanju od dvije sedmice u kontinuitetu. Ove kampanje sprovode se u saradnji sa NVO sa kojom je prodavac zaključio prethodno opisani ugovor, i za njih može biti izdvojeno najviše 20% sredstava prikupljenih na ime naknade za rasipanje hrane.

Naime, prodavac hrane, u skladu sa Zakonom, obavezan je da plaća **naknadu za rasipanje hrane** (u daljem tekstu: naknada). Ova naknada računa se kao proizvod stope naknade i mase izgubljene hrane. Osnova za obračun naknade je 90% mase izgubljene hrane u kilogramima, dok stopa naknade iznosi 0,02 eura (0,10 PLN – poljskih zlota)⁵⁹ po kilogramu bačene hrane. Naknada se obračunava na kraju svake kalendarske godine, dok se umanjuje za troškove sprovođenja prethodno opisane edukativne kampanje, kao i za troškove izvršenja ugovora prodavca i NVO, posebno kada su u pitanju troškovi prevoza i distribucije hrane.

Prodavac hrane samostalno izračunava iznos naknade i uplaćuje je na žiro-račun nevladine organizacije (ili više njih) sa kojom ima sklopljen ugovor, najkasnije do 30. aprila za prethodnu kalendarsku godinu. U slučaju da ne uspije da sklopi navedeni ugovor, prodavac uplaćuje naknadu na račun pokrajinskog fonda za zaštitu životne sredine i vodoprivredu, dok se ta sredstva potom opredjeljuju za aktivnosti u oblasti suzbijanja rasipanja hrane. Ako ukupan iznos naknade sa uračunatim umanjnjima nije veći od 68,86 eura (300 PLN), naknada se **ne plaća**. Prodavac hrane objavljuje informacije o iznosu dospjele naknade ili vrijednosti hrane prenesene nevladinim organizacijama. Nevladina organizacija iznos naknade koristi za sprovođenje svojih aktivnosti, dok najviše 20% može biti opredijeljeno za administrativne troškove.

Nevladina organizacija podnosi prodavcu hrane godišnji izvještaj o upotrebi sredstava uplaćenih na ime naknade, dok glavnom inspektor za zaštitu životne sredine podnosi godišnji izvještaj o upravljanju primljenom hranom, koji sadrži podatke o težini dobijene hrane i težini dostavljene hrane krajnjim korisnicima, zajedno sa spisakom prodavaca od kojih je hrana dobijena. Odbor za javno dobro⁶⁰ Zakonom je zadužen da, uz konsultacije a ministrom finansija, utvrdi obrasce ovih izvještaja, kako bi se obezbijedili njihova standardizacija i transparentnost.

Prodavac hrane nadležnom pokrajinskom fondu za zaštitu životne sredine i vodoprivredu takođe podnosi godišnji izvještaj o prehrambenom otpadu, koji sadrži podatke o ukupnoj težini prehrambenog otpada i iznosu dospjele naknade. Pokrajinski fondovi potom glavnom inspektor za zaštitu životne sredine podnose godišnje izvještaje u kojima se navodi ukupna težina prehrambenog otpada u datoj godini, kao i ukupan iznos naknada, te spisak prodavaca hrane koji su podnijeli izvještaje. Za standardizaciju obrazaca ovih izvještaja Zakonom o suzbijanju prehrambenog otpada zadužen je ministar nadležan za oblast zaštite životne sredine. U slučaju nepodnošenja nekog od navedenih izvještaja u zakonskom roku, izriče se kazna prodavcu hrane, odnosno nevladinoj organizaciji.

Prodavac hrane koji suprotno zakonskoj obavezi ne zaključi ugovor sa nevladinom organizacijom o besplatnom transferu hrane podliježe novčanoj kazni od 1114,25 eura (5.000 PLN), osim u slučaju da prodavac dokaže da nije bilo moguće sklopiti ovakav ugovor na teritoriji na kojoj posluje. Ukoliko prodavac hrane ne uplati naknadu NVO sa kojom je zaključio ugovor u predviđenom roku, ili ako je ne uplati u cjelosti, podliježe novčanoj kazni između 111,43 i 445,70 eura (500-2.000 PLN). Ista kazna odnosi se i na prodavce hrane koji naknadu uplaćuju pokrajinskom fondu za zaštitu životne sredine i vodoprivredu. Novčane kazne odlukom izriče nadležni pokrajinski inspektor za zaštitu životne sredine, i rok za njihovo plaćanje je 14 dana.⁶¹

59 Za konvertovanje valuta korišćen je onlajn konverter Oanda, unos na link: <https://www1.oanda.com/currency/converter/1EUR=4,48732PLN> (4.2.2021)

60 *Komitet Do Spraw Pożytku Publicznego* - tijelo Vlade uspostavljeno radi koordinacije i organizacije saradnje između organa državne uprave i subjekata koji djeluju u oblasti volontiranja i u javnom interesu.

61 Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o przeciwdziałaniu marnowaniu żywności, <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190001680/T/D20191680L.pdf> (3.2.2021)

SLOVENIJA

U Sloveniji je pitanje doniranja hrane uređeno **Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi** kojim je definirano da **donacija** predstavlja besplatnu distribuciju hrane koja ispunjava sve propisane uslove o bezbjednosti hrane. Donatori hrane su pravna i fizička lica koja se bave proizvodnjom, preradom, distribucijom ili prodajom hrane u lancu snabdijevanja hranom i u svom poslovnom procesu doniraju hranu posrednicima u distribuciji donirane hrane (u daljem tekstu: posrednici) u humanitarne svrhe. Posrednici su **humanitarne organizacije** u skladu sa zakonom kojim se uređuju humanitarne organizacije, **invalidske organizacije** u skladu sa zakonom kojim se uređuju invalidske organizacije i **javne ustanove u oblasti socijalne zaštite** koje doniranu hranu dijele kranjim korisnicima te hrane. Donatori i posrednici u doniranju hrane su odgovorni za sigurnost i kontrolu hrane, kao i za opšte higijenske uslove hrane. Korisnici koji mogu dobiti doniranu hranu su: korisnici novčane socijalne pomoći i dodatka za njegu djeteta u skladu sa pravilima koja uređuju socijalno osiguranje; primaoci finansijske podrške i socijalnih usluga u skladu sa propisima lokalnih zajednica o sufinansiranju humanitarnih organizacija, osobe sa invaliditetom za koje vrsta invaliditeta izaziva socijalnu ugroženost ili osobe za koje posrednik smatra da im je potrebna pomoć.⁶²

U cilju promovisanja doniranja hrane, Ministarstvo poljoprivrede može posrednicima sufinansirati kupovinu tehničke opreme za sprovođenje prethodno navedenih aktivnosti, pri čemu objavljuje javni tender za sufinansiranje u skladu sa propisima koji uređuju javne finansije.⁶³

Dodatno, **Zakonom o školskoj ishrani**⁶⁴, koji uređuje organizaciju školskih obroka za učenike, odnosno pravo učenika na subvencije za školsku ishranu, propisano je da obroke koje učenici ne preuzmu u predviđenom roku, škola poklanja ostalim učenicima ili studentima, ali i humanitarnim organizacijama koje su upisane u registar humanitarnih organizacija.

U pogledu poreskih olakšica, shodno **Zakonu o porezu na dobit**, poreski obveznik može tražiti smanjenje poreske osnovice za iznos novčanih uplata i uplata u naturi za humanitarne, invalidske, socijalne, dobrotvorne, naučne, obrazovne, zdravstvene, sportske, kulturne, ekološke i vjerske svrhe, i to samo ukoliko su te uplate za stanovnike Slovenije i rezidente drugih članica EU, i to do iznosa koji predstavlja 0,3% oporezivog prihoda poreskog obveznika u poreskoj godini. Pored ovog smanjenja, poreski obveznik može zahtijevati i dodatno smanjenje poreske osnovice u vrijednosti od 0,2% oporezivog prihoda poreskog obveznika u poreskoj godini u cilju uplate volonterskim udženjima, osnovanim radi zaštite od prirodnih i drugih katastrofa, koja djeluju u javnom interesu.⁶⁵

U okviru **Pravila o primjeni Zakona na dodatu vrijednost** ističe se da iznos koji poreski obveznik plaća licima osnovanim u skladu sa propisima za obavljanje humanitarnih, kulturnih naučnih, zdravstvenih, socijalnih, obrazovnih, sportskih, vjerskih ili sindikalnih djelatnosti i koji ne predstavlja plaćanje za isporuku dobara i usluga, nije predmet oporezivanja porezom na dodatu vrijednost.⁶⁶

62 Zakon o kmetijstvu „Uradni list“, br.45/08, 57/12, 90/12, 26/14, 32/15, 27/17, 22/18, čl. 89a. <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4716> (14.2.2021)

63 Ibid, čl. 89b.

64 Zakon o šolski prehrani, „Uradni list RS“, št 3/13, 46/14 in 46/16, čl. 12 <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6564> (14.2.2021)

65 Corporate Income Tax Act (Official Gazette of the Republic of Slovenia, Nos.117/06,56/08,76/08,5/09,96/09,110/09-ZDavP2B, 43/10, 59/11, 24/12, 30/12, 94/12, 81/13, 50/14, 23/15, 82/15, 68/16, 69/17, 79/18 and 66/19), čl. 59.

66 Pravilnik o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost (Uradni list RS, št. 141/06, 52/07, 120/07, 21/08, 123/08, 105/09, 27/10, 104/10, 110/10, 82/11, 106/11, 108/11, 102/12, 54/13, 85/14, 95/14, 39/16, 45/16, 86/16, 50/17, 84/18 in 77/19) <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV7542> (14.2.2021)

Rumunija: zakon o sprečavanju rasipanja hrane

U Rumuniji je 2016. godine, po uzoru na francusko zakonsko rješenje, usvojen **Zakon o sprečavanju rasipanja hrane** koji je predviđao obavezu trgovaca na malo da doniraju hranu. Zakon je u svom izvornom obliku sadržao obaveze trgovaca u vezi sa aktivnostima u pogledu smanjenja viškova hrane i to podizanjem svijesti o otpadu od hrane, prodajom po sniženim cijenama proizvoda koji su blizu datuma isteka roka upotrebe, doniranjem hrane dobrotvornim organizacijama u skladu sa poštovanjem propisa o higijeni hrane, upućivanjem viška hrane na preradu za stočnu hranu, kao i kazne za trgovce koji ne poštuju propisane obaveze. Međutim, primjena Zakona je obustavljena do jula 2018. godine, nakon čega je Zakon izmijenjen i dopunjen odredbama kojima je za trgovce, umjesto obaveze, propisana preporuka da sprovedu najmanje dvije od prethodno navedenih aktivnosti/ mjera za smanjenje viška hrane. Takođe, u novoj verziji zakona nijesu predviđene novčane kazne za trgovce na malo. Shodno tome, prema izmjenama i dopunama Zakona, **subjekti u prehrambenoj industriji mogu preduzeti mjere za sprečavanje viškova hrane poput doniranja hrane** kojoj se bliži rok upotrebe ili prodaje po sniženoj cijeni. Prehrambeni proizvodi mogu se donirati u bilo kojem trenutku tokom deset dana prije isteka datuma, osim određenih proizvoda čiju listu utvrđuje Vlada (izuzetak su sirovo meso, riba, jaja i slično). Distribucija hrane primaocima vrši se na osnovu sklopljenog ugovora sa subjektima u prehrambenoj industriji. Subjekti u prehrambenoj industriji koji doniraju hranu, prema odredbama ovog zakona, ostvaruju koristi od fiskalnih olakšica predviđenih Fiskalnim zakonikom, odnosno od smanjenja obaveza u vezi sa porezom na dobit, što znači da se 100% vrijednosti donacije odbija od dospjelog poreza.

U međuvremenu, primjenjuje se puna stopa poreza na dodatnu vrijednost na donirane proizvode.

LEGEA nr. 217 din 17 noiembrie 2016 (*republicată*) privind diminuarea risipei alimentare <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/183792> (9.2.2021)

LEGEA nr. 217 din 17 noiembrie 2016 (*republicată*) privind diminuarea risipei alimentare <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/227244> (10.2.2021)

Food redistribution in the EU: Romania, ibid

Obaveza doniranja hrane na nivou regiona u Belgiji

U Belgiji, na **regionalnom nivou**, odnosno u regionu Valonije i regionu Brisela na snazi su mjere u skladu sa ministarskim uredbama koje se tiču redistribucije hrane. U oba slučaja navedene mjere obavezuju supermarkete da višak hrane doniraju dobrotvornim organizacijama kako bi obnovili svoje ekološke dozvole*. Međutim, u Valoniji supermarketi prvo moraju pokušati da doniraju svoj višak hrane najmanje jednoj dobrotvornoj organizaciji koja se bavi redistribucijom hrane, ali ako ne mogu garantovati kvalitet proizvoda, onda ga mogu uputiti na odgovarajuća mjesta u cilju valorizacije, na primjer u cilju izrade komposta. Ova obaveza zasnovana je na hijerarhiji upravljanja viškom hrane. Uprkos pozitivnom pravnom pokretaču redistribucije hrane, dobrotvorne organizacije suočavaju se sa izazovima u pogledu infrastrukturnih kapaciteta usljed preuzimanja velikih količina viškova hrane od trgovaca.

*Ekološka dozvola (The Environmental permit) je administrativna dozvola koja samozaposlenim licima, samostalnim preduzetnicima, malim trgovačkim radnjama ili industrijskim preduzećima nameće mjere koje treba da preduzmu kako bi obezbijedili da njihove aktivnosti nijesu štetne za životnu sredinu, zdravlje ili bezbjednost.

<https://1819.brussels/en/information-library/permits-regulations-and-obligations/environmental-permit> (9.2.2021)

3.2 FISKALNI PODSTICAJI I PORESKE OLAKŠICE ZA DONIRANJE HRANE U POJEDINIM ZEMLJAMA

Uopšteno, evropske zemlje imaju zakonska rješenja koja se odnose na upravljanje otpadom, hranu, higijensko-zdravstvene standarde hrane, obilježavanje hrane i slično, međutim, tim zakonima i/ili posebnim zakonima ne predviđaju mjere/aktivnosti/obaveze koje se eksplicitno tiču pitanja redistribucije hrane u cilju smanjenja viškova hrane. Među tim zemljama su Bugarska, Danska, Holandija, Hrvatska, Finska, Grčka, Kipar, Mađarska, Njemačka, Holandija, Portugal, Slovenija, Španija, Švedska. Sa druge strane, problem bacanja viška hrane u većini zemalja tretira se u okviru nacionalnih strategija za upravljanje otpadom i/ili otpadom od hrane, projekata, na osnovu dobrovoljnih sporazuma, kampanja za podizanje svijesti javnosti, kao i putem brojnih aktivnosti neprofitnih organizacija i udruženja, poput banaka hrane koje postoje u većini zemalja. Dodatno, neke zemlje usvojile su pravila, smjernice ili uputstva kojima pojašnjavaju i pojednostavljaju postupke doniranja hrane (na primjer Češka, Hrvatska, Italija, Litvanija, Njemačka, Portugal, Španija)⁶⁷.

Osim toga, većina zemalja članica poreskim zakonodavstvom predviđa razne poreske olakšice ili podsticaje koje imaju za cilj da stimulišu donacije hrane. Poreske olakšice u najvećem broju slučajeva vezuju se za oslobođenje od plaćanja poreza na dodatu vrijednost ili na smanjenu stopu, kao i na određene povlastice u pogledu poreskih kredita i poreskih odbitaka poreza na dobit za kompanije koji doniraju hranu.

Kada su u pitanju zemlje regiona, u **Bosni i Hercegovini, Srbiji i Sjevernoj Makedoniji** nije pronađena zakonska regulativa koja bi obuhvatila problem rješavanja viška hrane i njenog doniranja već se uglavnom zasniva na dobrovoljnim akcijama kompanija i pojedinaca. U Srbiji je 2016. godine bilo najava u vezi sa usvajanjem Zakona o viškovima hrane, kojim bi se ukinuo porez na dodatu vrijednost i sistemski uredilo doniranje i kontrola hrane.⁶⁸ Međutim, zakon nije usvojen, a doniranje se i dalje zasniva na dobrovoljnoj osnovi.

U nastavku rada predstavljeni su primjeri poreskih i fiskalnih olakšica, te druge inicijative države u cilju podsticanja doniranja hrane u pojedinim evropskim zemljama.

U **Bugarskoj** su, u skladu sa Zakonom o PDV, koji je na snazi od 2017. godine, donirani proizvodi izuzeti od plaćanja PDV, ukoliko se ispune određeni uslovi, između ostalog da je: banka hrane ili organizacija koja dobija donaciju registrovana kao tijelo koje obavlja navedenu djelatnost, donirana hrana uvrštena na listu namirnica Ministarstva poljoprivrede prihvatljivih za doniranje hrane, donirana hrana je i dalje u roku upotrebe, vrijednost donirane hrane ne smije prelaziti 0,5% prometa trgovca/subjekta u prehrambenoj industiji tokom prethodne godine, donirana hrana označena kao donacija (nije za prodaju).

Što se tiče poreskih odbitaka, iako nijesu posebno predviđeni u cilju redistribucije hrane, već generalno za donacije, zakonodavstvo je primjenjivo i na redistribuciju, odnosno doniranje hrane. U skladu sa porezom na dohodak fizičkih lica, predviđeno je umanjeње iznosa godišnje poreske osnovice fizičkog lica za vrijednost donacija tokom godine. Maksimalna stopa odbitka iznosi 5% godišnje poreske osnovice, a ukupan iznos poreske olakšice za donacije ne smije prelaziti 65% godišnje poreske osnovice.

Osim toga, Zakon o porezu na dobit pravnih lica podstiče privredne korporativne subjekte da daju donacije, kojima podržavaju banke hrane i njihove operativne troškove, čineći ove donacije poreskim odbitkom. Ukupni zbir svih donacija ne može premašiti 65% računovodstvenog profita.⁶⁹

Danska prednjači među evropskim državama u pogledu smanjenja bacanja viškova hrane. Savjet za hranu i poljoprivredu objavio je 2015. godine da je Danska smanjila bacanje viška hrane za 25%

67 Redistribution of surplus food: Examples of practices in the Member States EU Platform on Food Losses and Food Waste May 2019 https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/fw_eu-actions_food-donation_ms-practices-food-redis.pdf (13.2.2021)

68 Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, Prikupljanje i distribucija viškova hrane, saopštenje 22. jun 2016 <https://www.minrzs.gov.rs/srb-lat/aktuelnosti/vesti/prikupljanje%20i-distribucija-viskova-hran%D0%B5> (14.2.2021)

69 Food distribution in the EU, ibid.

tokom pet prethodnih godina.⁷⁰ Danska vlada obezbjeđuje finansiranje **putem subvencija** različitih inicijativa za smanjenje rasipanja hrane u cijelom lancu vrijednosti hrane. Pokrenuta su dvadeset dva projekta, poput projekata podizanja svijesti potrošača, projekata doniranja viška hrane i novih poslovnih modela za marketing povrća lošijeg kvaliteta. Osim toga, u zemlji se sprovodi veliki broj kampanja za podizanje svijesti, uključujući supermarkete, škole i slično. Međutim, u Danskoj se ne primjenjuje snižena ili nulta stopa na donacije hrane.⁷¹

U **Grčkoj** su od 2014. godine donacije hrane neprofitnim javnim ili privatnim pravnim licima, pod uslovom da se hrana redistribuira ranjivim društvenim grupama, izuzete od plaćanja PDV. Izuzetak od navedenog su posebne kategorije hrane koje podliježu plaćanju poreza na potrošnju.

U **Holandiji** su 2014. godine, zbog brojnih poreskih nejasnoća u vezi sa snabdijevanjem banaka hrane od strane kompanija koje posluju u prehrambenom sektoru, na zahtjev Holandske banke hrane, pokrenute konsultacije sa Ministarstvom finansija, kojima su prisustvovali predstavnici Ministarstva ekonomije i niza udruženja koja se bave hranom. Na osnovu konsultacija, Holandska banka hrane je 2015. godine pripremila brošuru „Donacije hrane i fiskalne posljedice za kompanije u prehrambenom sektoru i banke hrane“⁷² u kojoj su predstavljene ključne karakteristike poreza na dodatnu vrijednost i poreskog odbitka u slučaju poreza na dobit. Ukratko, u slučaju doniranja hrane koja nije pogodna za prodaju, nema osnove za naplatu poreza na dodatnu vrijednost i primjenjuje se nulta stopa poreza na dodatnu vrijednost, pri čemu kompanija mora uzeti u obzir prag od 227 eura (bez PDV) koji godišnje može donirati po banci hrane. Ukoliko se ovaj prag pređe, kompanija mora ispraviti prethodno odbijeni PDV u vezi sa doniranom hranom. Osim toga, kompanije koje doniraju hranu ostvaruju pravo na odbitak poreza na dobit: 100% donacije može se odbiti ukoliko hrana više nije pogodna za tržište. To je dozvoljeno za iznos do 50% dobiti uz maksimum od 100.000 eura.⁷³

Na **Kipru**, Zakon o porezu na dodatnu vrijednost propisuje nultu stopu poreza na dodatnu vrijednost u slučaju isporuke robe neprofitnim organizacijama, koje izvoze van država članica EU kao dio svojih humanitarnih, dobrotvornih ili edukativnih aktivnosti.

U **Litvaniji** se na doniranu hranu primjenjuje nulta stopa PDV. U pogledu donacija hrane, na nacionalnom nivou primjenjuje se Uputstvo za upravljanje hranom u dobrotvorne svrhe⁷⁴ koje je 2016. godine izdala Državna agencija za hranu i veterinu, čime su utvrđeni opšti zahtjevi koji se tiču doniranja hrane u dobrotvorne svrhe, uključujući standarde kvaliteta i bezbjednosti. Prema Litvanskoj banci hrane, količina doniranih proizvoda značajno je porasla od usvajanja uputstva i primjene nulte stope PDV na donirane proizvode, pri čemu je povećanju, osim toga, doprinio i globalni značaj teme.⁷⁵ U Litvaniji je 2018. godine nevladina organizacija „Žali“ uputila Ministarstvu životne sredine i Državnoj agenciji za hranu i veterinu inicijativu za izradu zakonskog okvira koji uređuje pitanje bacanja viška hrane, po ugledu na zakon u Francuskoj, čime bi se uvela obaveza za supermarkete da upravljaju viškom hrane u skladu sa hijerarhijom otpada. Međutim, u Litvaniji do sada nije usvojen zakon koji uređuje ovo pitanje, pa iako Ministarstvo zaštite životne sredine ohrabruje supermarkete da upravljaju otpadom od hrane prema ovoj hijerarhiji, trgovci na malo slobodni su da biraju na koji način će tretirati viškove hrane.⁷⁶

U **Njemačkoj**, poresko zakonodavstvo stvara pozitivan okvir za redistribuciju hrane. Prema Poreskom zakoniku, na doniranu hranu primjenjuje se nulta ili vrlo niska fiksna stopa. U slučaju besplatnog

70 Why is Denmark so Successful at Reducing Food Waste?

<https://www.treehugger.com/why-denmark-so-successful-reducing-food-waste-4855687> (11.2.2021)

71 Food redistribution in the EU, Denmark, ibid.

72 Infobulletin: Fiscaliteit bedrijven en voedselbanken, published on March 17, 2015. <https://voedselbankdronten.nl/cmsVoedselbank/wp-content/uploads/2017/04/1484576880-20150317vb nib-fiscaliteitbedrijven-en-voedselbanken.pdf> (11.2.2021)

73 Food redistribution in the EU, Netherlands, ibid.

74 Dël Labdarai ir paramai skirto maisto tvarkymo aprašo patvirtinimo, 2016 <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/d386c9e06b8411e69d8fa40f56962063> (11.2.2021)

75 Food redistribution in the EU, Lithuania, ibid.

76 Ibid.

doniranja hrane neposredno prije isteka roka upotrebe primjenjuje se nulta stopa PDV (budući da se donacija hrane smatra prometom dobara koja nemaju vrijednost), a donacija mora biti u dobrotvorne svrhe. Osim toga, donacije u novcu i u pružanju usluga oslobađaju se od plaćanja poreza u granicama do 20% prometa kompanije ili 20% prihoda kompanije i 0,4% ukupne prodaje kompanije i plata u kalendarskoj godini prema Zakonu o porezu na dohodak i Zakon o porezu na dobit.⁷⁷

Osim toga, Savezno ministarstvo hrane i poljoprivrede objavilo je „Vodič za doniranje hrane organizacijama za socijalnu zaštitu: pravni aspekti“⁷⁸, u cilju pružanja smjernica u vezi sa pravnim okvirom za redistribuciju hrane u Njemačkoj. Savezno ministarstvo u dokumentu podstiče redistribuciju hrane, uključujući i definiciju viška hrane, pojašnjavanje standarde u vezi sa sigurnošću hrane i sl. Prema podacima iz dokumenta, sve grupe proizvoda (npr. svježe voće i povrće, konzervirana hrana i smrznuta hrana) mogu se donirati sve dok se proizvodi smatraju bezbjednim za ishranu ljudi. Hrana se može donirati iz dobrotvornih razloga organizacijama za socijalnu zaštitu malo prije datuma isteka predviđenog roka, a takva donacija ne podliježe plaćanju PDV. Načelo je jednostavno: hranu koja je pogodna za ljudsku ishranu, ali koja se više ne može prodati, proizvodni pogoni, prerađivači, trgovci na veliko i malo ili ugostitelji daju besplatno organizacijama socijalne zaštite koje hranu preuzimaju, skladište i distribuiraju socijalno ugroženim kategorijama stanovništva.

U okviru projekta „Izbjegavajte otpad od hrane“ (njem. *Lebensmittel Abfall vermeiden*) postoji internet platforma www.lebensmittelwertschaetzen.de na kojoj savezna vlada i savezne države objavljuju inicijative za smanjenje bacanja viška hrane, pozivaju aktere da predstave svoje projekte, te na taj način podižu svijest o ovoj temi. Među aktivnostima su i one koje podstiču doniranje hrane.⁷⁹

Neprofitne dobrotvorne organizacije u **Mađarskoj**, od 2010. godine, ostvaruju pravo na fiskalne podsticaje, odnosno oslobođeni su od plaćanja PDV na donacije za javnu upotrebu. „Dobrotvorne donacije“ obuhvataju robu i usluge dostupne organizacijama koje se bave opštom dobrobiti. Dodatno, Zakonom o porezu na dobit predviđen je odbitak poreza u iznosu od 20% na iznos donacije (oduzet od osnovice poreza na dobit). Ovaj odbitak može biti u iznosu od 50% u slučaju donacija Mađarskom fondu za prirodne katastrofe ili Mađarskom kulturnom fondu. Dodatnih 20% može se oduzeti u slučaju dugoročnih ugovora o donaciji (najmanje tri godine). Za ostvarivanje prava na odbitak poreza moraju biti ispunjeni određeni uslovi, i to da je gornja granica odbitka iznos dobiti prije oporezivanja, da primalac donacije mora biti organizacija od javnog interesa, te da primalac mora izdati izjavu o poreskom kreditu za donacije. Prema dostupnim podacima, ove mjera podstiču donacije hrane u Mađarskoj.⁸⁰

Zakon o poreskim olakšicama⁸¹ u **Portugalu** predivida da se PDV ne obračunava na prenos roba i usluga koje predstavljaju donaciju u direktnu korist fizičkih ili pravnih lica, kada odgovarajuća vrijednost ne prelazi ukupno 10% od iznosa primljene donacije. Osim toga, Zakon o poreskim olakšicama predviđa da odbitak poreza za donatore iznosi do 140% vrijednosti donacije u trenutku donacije ukoliko se donacija koristi za podsticanje borbe protiv siromaštva (u socijalne svrhe), uz ograničenje od 0,08% ukupnog prometa donatora.

Dodatno, neprofitna organizacija *DariAcordar* je u saradnji sa Upravom za hranu i ekonomsku sigurnost i Upravom za sigurnost hrane i zdravlje životinja objavila dokument (smjernice) „Najčešća pitanja u vezi sa doniranjem hrane“,⁸² u kojem se pružaju odgovori na pitanja donatora i ustanova koje dobijaju ili distribuiraju obroke. Dokument sadrži smjernice o vrstama ambalaže za doniranje ili distribuciju obroka, vrstama obroka koji se mogu donirati, uslovima skladištenja prehrambenih proizvoda koji se

77 Food redistribution in the EU, Germany, ibid.

78 Federal Ministry of Food and Agriculture, „Guidebook on donating food to social welfare organisations - Legal aspects“ <https://www.bmel.de/SharedDocs/Downloads/EN/Publications/Guidebook-donatingfoodwelfareorganisations.html> (11.2.2021)

79 Food redistribution, Germany, ibid.

80 Food redistribution, Hungary, IBID.

81 Tax Benefit Code, Article 64 <https://www.pwc.pt/pt/pwcinforfisco/codigos/ebf/1-215-89.html#art64> (11.2.2021)

82 Portugal, Frequently asked questions on food donation https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/fw_lib_portugal_faq-food-donation_en.pdf (11.2.2021)

doniraju, postupak doniranja obroka, informacije o finansijskom nadzoru i obavezama i slično.

U **Slovačkoj**, donacije hrane Slovačkoj banci hrane oporezuju se nultom stopom PDV u skladu sa Zakonom o porezu na dodatu vrijednost. Vrijednost svake donirane prehrambene jedinice mora biti manja od 17 eura, bez PDV. Uprava za finansijske poslove objavila je 2014. godine dokument koji sadrži smjernice o poreskim olakšicama, odnosno „Smjernice o poreskim implikacijama na donacije hrane Slovačkoj banci hrane“.⁸³ Ovim dokumentom pojašnjavaju se pravila koja se odnose na primjenu nulte stope PDV. Uz nultu stopu PDV, shodno poreskom zakonodavstvu, predviđene su poreske olakšice za donacije hrane u vidu odbitka poreza na dobit i poreza na dohodak, bez gornje granice odbitka. Stoga, i kompanije i građani mogu imati koristi od poreskih olakšica, u cilju povećanja količine hrane za redistribuciju.⁸⁴

U **Španiji**, kompanije mogu ostvariti poresku olakšicu u vidu poreskog odbitka, ukoliko je donacija hrane upućena neprofitnoj organizaciji, do 35% vrijednosti donacije koja prelazi ukupan iznos poreza, do granice od 10% od oporezive osnovice. Dodatno, sve donacije u Španiji podliježu plaćanju PDV.⁸⁵

83 Usmerenie k daňovým dôsledkom poskytnutia potravinovej pomoci Potravinovej banke Slovenska https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Zverejnovanie_dok/Dane/Metodicke_usmernenia/Priame_dane/2014_12_12_darovanie_potravin.pdf

84 Food redistribution in the EU, Slovakia, ibid.

85 Food redistribution in the EU, Spain, ibid.

IZVORI INFORMACIJA

Corporate Income Tax Act (Official Gazette of the Republic of Slovenia, Nos. 117/06, 56/08, 76/08, 5/09, 96/09, 110/09, ZDavP2B, 43/10, 59/11, 24/12, 30/12, 94/12, 81/13, 50/14, 23/15, 82/15, 68/16, 69/17, 79/18 and 66/19),

Council of the EU, Reducing food losses and food waste <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/food-losses-waste/>

Décret n° 2016-1962 du 28 décembre 2016 relatif aux dons de denrées alimentaires entre un commerce de détail alimentaire et une association d'aide alimentaire habilitée en application de l'article L. 230-6 du code rural et de la pêche maritime <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000033736460?r=pqZwEuC75Y>

Dël Labdarai ir paramai skirto maisto tvarkymo aprašo patvirtinimo, 2016 <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/d386c9e06b8411e69d8fa40f56962063>

Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on waste and repealing certain Directives (Text with EEA relevance) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A02008L0098-20180705#M4-4>

Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on waste and repealing certain Directives (Text with EEA relevance) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A02008L0098-20180705#M4-4>

DIREKTIVA Savjeta 2006/112/EZ od 28. novembra 2006. o zajedničkom sistemu poreza na dodatu vrijednost <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:32006L0112&from=HR>

ECPRD request no. 3692, Urgent: Regulations reducing food waste, March 2018.

EU Platform on Food Losses and Food Waste https://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/eu_actions/eu-platform_en

European Commission, From Fork to Farm Strategy, For a fair, healthy and environmentally-friendly food system, 2020 https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/f2f_action-plan_2020_strategy-info_en.pdf

European Commission, Fund for European Aid to the Most Deprived <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1089>

European Court of Auditors, Combating Food Waste: an opportunity for the EU to improve the resource-efficiency of the food supply chain, Special report, No. 34, 2016. <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/foodwaste-34-2016/>

Federal Ministry of Food and Agriculture, "Guidebook on donating food to social welfare organisations - Legal aspects" <https://www.bmel.de/SharedDocs/Downloads/EN/Publications/Guidebook-donating-food-welfare-organisations.html>

Finanční správa, Jak správně uplatnit DPH u darování zboží do potravinových bank <https://www.financnisprava.cz/cs/financni-sprava/media-a-verejnost/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2014/jak-spravne-uplatnit-dph-u-darovani-zbozi-do-potravinovych-bank-5553>

Food redistribution in the EU: Mapping and analysis of existing regulatory and policy measures impacting food redistribution from EU Member States, European Commission, Directorate-General for Health and Food Safety, Food and feed safety, innovation 2020

Food redistribution in the EU: Mapping and analysis of existing regulatory and policy measures impacting food redistribution from EU Member States, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/189fa4cd-b755-11ea-bb7a-01aa75ed71a1>

Infobulletin: Fiscaliteit bedrijven en voedselbanken, published on March 17, 2015. <https://voedselbankdronten.nl/cmsVoedselbank/wp-content/uploads/2017/04/1484576880-20150317vbnib-fiscaliteitbedrijven-en-voedselbanken.pdf>

Information by General Directorate of Finance for VAT application for donated food to food banks, 2014 (*Informace GŘ k uplatnění DPH při darování zboží do potravinových bank*) https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-seznam-dani/2014_DPH_Darovani-zbozi-potravinovove-banky.pdf

Interne smjernice za doniranje hrane, Češka https://potravinovebanky.cz/wp-content/uploads/2018/01/Zasady-darovan%C3%AD_FINAL.docx

Joint Declaration Every Crumb Counts https://www.everycrumbcounts.eu/uploads/static_pages_documents/Joint_Declaration_%28Sept_2013_UPDATED%29.pdf

Lebensmittel Abfall vermeiden www.lebensmittelwertschaetzen.de

LEGEA nr. 217 din 17 noiembrie 2016 (*republicată*) privind diminuarea risipei alimentare <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/227244>

LEGEA nr. 217 din 17 noiembrie 2016 (*republicată*) privind diminuarea risipei alimentare <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/183792>

Legge 19 agosto 2016, n. 166 Disposizioni concernenti la donazione e la distribuzione di prodotti alimentari e farmaceutici a fini di solidarietà sociale e per la limitazione degli sprechi. (16G00179) (GU Serie Generale n.202 del 30-08-2016), <https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/2016/08/30/16G00179/sg>

LOI n° 2016-138 du 11 février 2016 relative à la lutte contre le gaspillage alimentaire <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000032036289>

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja Republike Hrvatske (dostupno na linku: <http://www.haop.hr/hr/novosti/medunarodni-dan-svjesnosti-gubitka-i-bacanja-hrane>)

Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, Prikupljanje i distribucija viškova hrane, saopštenje 22. jun 2016 <https://www.minrzs.gov.rs/srb-lat/aktuelnosti/vesti/prikupljanje-i-distribucija-viskova-hran%D0%B5>

Ministerstvo zemědělství zveřejnilo seznam organizací, kterým mohou obchody darovat vyřazené potraviny, Tisková zpráva, 7.2.2017 http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2017_ministerstvo-zemedelstvi-zverejnilo.html

Ministr Toman: Podporu potravinovým bankám jsme letos zvýšili o téměř 12 milionů na 75 milionů korun http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2020_ministr-toman-podporu-potravinovym.html

Ministry of Agriculture, List of eligible recipients of donated food, 28/5/2019 http://eagri.cz/public/web/file/649689/Aktualizovany_seznam_opravnenych_prijemcu_darovanych_potravin_23_5_2019.pdf

National government, 2004, "Act of 11 March 2004 on goods and services tax". http://www.polishlaw.com.pl/pdf/act04t_new.pdf

Oanda.com <https://www1.oanda.com/currency/converter/>

Odluka o donošenju Plana sprečavanja i smanjena nastajanja otpada od hrane Republike Hrvatske 2019-2022, „Narodne novine“, br. 61/19 https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_06_61_1169.html

Plan sprečavanja i smanjena nastajanja otpada od hrane Republike Hrvatske 2019-2022, https://poljoprivreda.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/hrana/doniranje_hrane/Program%20za%20provedbu%20Plana%20srije%C4%8Davanja%20i%20smanjenja%20nastajanja%20otpada%20od%20hrane%20RH%202019.%20-%202022..pdf

Portugal, Frequently asked questions on food donation https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/fw_lib_portugal_faq-food-donation_en.pdf

Pravilnik o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost (Uradni list RS, št. 141/06, 52/07, 120/07, 21/08, 123/08, 105/09, 27/10, 104/10, 110/10, 82/11, 106/11, 108/11, 102/12, 54/13, 85/14, 95/14, 39/16, 45/16, 86/16, 50/17, 84/18 in 77/19) <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV7542>

Pravilnik o porezu na dodanu vrijednost, „Narodne novine“, br. 79/13, 85/13-ispravak, 160/13, 35/14, 157/14, 130/15, 1/17, 41/17, 128/17, 1/19, 1/20 http://porezi.net/zakoni/a_pdv/Pravilnik_o_porezu_na_dodanu_vrijednost_01012019.htm

Pravilnik o uvjetima, kriterijima i načinima doniranja hrane i hrane za životinje, „Narodne novine“, br. 30/15,

PREPORUKE ZA DJELOVANJE U SPREČAVANJU OTPADA OD HRANE koje je izradila Platforma EU za gubitke i otpad od hrane 12. decembra 2019 (verzija na hrvatskom jeziku) https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/fs_eu-actions_action_platform_key-recs_hr.pdf?wtclear=laco

Redistribution of surplus food: Examples of practices in the Member States EU Platform on Food Losses and Food Waste May 2019 https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/fw_eu-actions_food-donation_ms-practices-food-redis.pdf

Regulativa (EC) br. 178/2002 o utvrđivanju opštih načela i uslova propisa o hrani, osnivanju Evropske agencije za sigurnost hrane i utvrđivanju postupaka u oblasti sigurnosti hrane <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A02002R0178-20190726>

Smjernice EU o doniranju hrane 2017/C 361/01
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017XC1025\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017XC1025(01)&from=EN)

Tax Benefit Code <https://www.pwc.pt/pt/pwcinforsisco/codigos/ebf/l-215-89.html#art64>

UN Sustainable Development Goals <http://www.fao.org/sustainable-development-goals/goals/goal-12/en/>

Usmernenie k daňovým dôsledkom poskytnutia potravinovej pomoci Potravinovej banke Slovenska https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Zverejnovanie_dok/Dane/Metodicke_usmernenia/Priame_dane/2014_12_12_darovanie_potravin.pdf

Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o przeciwdziałaniu marnowaniu żywności, <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190001680/T/D20191680L.pdf>

Why is Denmark so Successful at Reducing Food Waste? <https://www.treehugger.com/why-denmark-so-successful-reducing-food-waste-4855687>

Zákon č. 110/1997 Sb. o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů (prečišćena verzija propisa dostupna je na češkom jeziku) <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-110>

Zakon o kmetijstvu „Uradni list“, br.45/08, 57/12, 90/12, 26/14, 32/15, 27/17, 22/18. <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4716>

Zakon o poljoprivredi RH(„Narodne novine“, br. 118/18, 42/20, 127/20),

Zakon o šolski prehrani, “Uradni list RS”, št 3/13, 46/14 in 46/16
<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6564>

U Istraživačkom centru pripremaju se istraživački radovi u formi kratke informacije ili analize na izabranu temu, zatim komparativnog pregleda određenih pitanja i načina njihovog uređenja u regionu, zemljama članicama EU i ostalim zemljama, kao i u formi statističkih pregleda, a u cilju podrške radu poslanika, radnih tijela i Službe. U kontekstu međunarodne saradnje, Centar priprema informacije i odgovora na zahtjeve međunarodnih organizacija, nacionalnih parlamenata i institucija u okviru mreže Evropskog centra za parlamentarnu dokumentaciju i istraživanje (ECPRD), te u saradnji sa Sektorom za podršku zakonodavnoj i nadzornoj funkciji Skupštine, ostvaruje saradnju sa domaćim i stranim institucijama, bibliotekama, univerzitetima, državnim i drugim institucijama. Među nadležnostima Centra je i pružanje stručne podrške poslanicima i zaposlenima u Službi za samostalno istraživanje upućivanjem na dostupne podatke i metode pretraživanja.